

POSTOJNSKI PREPIH

MAJ 2023 140 LETNIK 17

OBČINA
POSTOJNA

Zdravje kot vrednota ne sme (p)ostati le mrtva črka na papirju, zanj si moramo aktivno prizadevati. Ozaveščanje najbolj pade na plodna tla pri najmlajših, a tudi ljudje v zrelih letih se vse bolj zavedamo pomena preventivnih dejavnosti in zdravega življenjskega sloga. Opremljeni z novimi vedenji lahko še bolje skrbimo zanj. Prvi Festival zdravja je na osrednji mestni trg privabil množico obiskovalcev, od najmlajših do starejših. Prizadevno osebje Centra za krepitev zdravja Postojna je skupaj s sodelujočimi organizacijami in društvi na sproščen in zabaven način poskrbelo, da smo lahko razširili svoje obzorje. Med obiskovalci smo v fotoobjektiv ujeli Vando, Ljudmilo in Marijo, med strokovnim osebjem pa Sintijo in Nejca. Pridružil se jim je tudi radoživi Popi.

Drage občanke, dragi občani,

po zimi, ki je bila letos precej dolga in hladna, se končno prebujamo v pomladno vzdušje. Narava se prebuja in vabi k aktivnostim na prostem. Tudi v naši lokalni skupnosti se dogaja veliko zanimivega, saj smo že globoko v mesecu maju, ki je letos pretežno v znamenju izobraževanja.

Potekajo namreč Tedni vseživljenjskega učenja, ki jih koordinira Ljudska univerza Postojna in pod okriljem katerih se bo zgodilo preko 100 dogodkov naših lokalnih organizacij, društev, klubov, šol, združenj in posameznikov. V tem tednu smo imeli v Postojni tudi Parado učenja, prijeten izobraževalni dogodek, ki nas je v mestnem parku dodatno opomnil na to, kako pomembno je vseživljenjsko učenje.

Občina Postojna se zaveda pomena izobraževanja in ravno v zadnjih tednih potekajo številni obiski in sestanki z državnimi predstavniki in priprava vseh potrebnih formalnih podlag, da bi v našem kraju uredili nekaj pomembnih korakov na tem področju. Želimo si - in tudi verjamem, da nam bo uspelo - zagotoviti dodatne prostore za izvedbo kakovostnega pouka na Osnovni šoli Miroslava Vilharja, urediti prizidek na Osnovni šoli Prestranek, zgraditi novo športno dvorano pri Srednji gozdarski, lesarski in zdravstveni šoli ter umestiti v naš prostor novo šolo za otroke s posebnimi potrebami.

Šolstvo pa v tem mesecu praznuje tudi na Prestranškem. Pred 175 leti je začela delovati ljudska šola v Slavini, pred 150 leti sta vrata odprli šoli v Orehku in Štivanu, pred 70 leti je prve učence sprejela šola na Prestranku in pred 10 leti so na Prestranku dobili novo šolsko in vrtčevsko stavbo. Vse te obletnice so pomemben mejnik, ki nas spomni na to, kako pomembno je izobraževanje za razvoj naše skupnosti.

Vsak dan nam ponuja priložnosti za učenje, zato nikoli ne prenehajmo spraševati, raziskovati in odkrivati nove stvari. Vsako novo znanje, ki ga pridobimo, nas bogati in nam pomaga rasti ter se razvijati v boljše različice samih sebe.

Vse dobro

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Kakovostno bivanje starejših

tu živimo:

Cerkev sv. Mihaela v Šmihelu pod Nanosom

na obisku:

Sandi Curk

Na naslovnici: Vanda Veljačič, Ljudmila Novak, Marija Gombač, Sintija Počkaj, vodja Festivala zdravja, Nejc Rebec, reševalec pri NMP Postojna ter maskota Popi; fotografija: Foto Atelje Postojna.

POSTOJNSKI PREPIH

Postojnski prepilj je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.

• Postojna, maj 2023, leto izdaje 17, številka 140
• Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepilj, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilj@postojna.si. • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepilj (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Kaj še ostane človeku?

Nenaden vstop sleherniku najdostopnejše oblike umetne inteligence (UI) – aplikacije ChatGPT – v naš vsakdanjik že nekaj mesecev sproža razgrete debate o možnostih uporabe, še bolj pa o nevarnostih, ki jih prinašajo ti govoreči računalniki. Zato najbrž med vsaj za silo digitalno opismenjenimi ni takšnih, ki se ne bi s pametnim strojem že vsaj malo poigrali. In ugotovili, da čeprav velikokrat »usekajo mimo« in v obrambo svojih argumentov včasih dobesedno halucinirajo – torej vsaj zaenkrat niso povsem zanesljivi in natančni – ti tipi digitalnih asistentov delujejo naravnost osupljivo človeško. Premiki so zagotovo tektonski in tako za eksperte kot za laike prinašajo neslutene posledice.

Komunikacija omenjenega klepetalnika je resnično zelo prepričljiva in daleč nad nivojem spletnih virtualnih asistentk, ki te z nesmiselnimi odgovori spravijo ob živce že po par stavkih. Razumemo lahko, da so najnaprednejši modeli po zaslugi besedil in vzorcev iz ogromnih obstoječih baz podatkov sposobni predvideti pravilna zaporedja besed v tekstu. Njihova, za nestrokovnjake precej težje doumljiva, inovativna originalnost pa je v tem, da ne le kopičijo in združujejo podatke, ampak nove vsebine same tudi ustvarjajo.

Z umetno inteligenco se seveda že nekaj časa srečujemo tudi drugje: najpogosteje ob uporabi pametnih telefonov ali v spletnih trgovinah, kjer računalniški roboti prepoznavajo naše nakupovalne navade in nam, v službi oglaševalcev, servirajo vse tisto, na kar (skoraj) še pomislili nismo. Računalnik človeka zlahka premaga v šahu in drugih igrah, robotizacija spreminja industrijo, med največje dosežke UI pa strokovnjaki uvrščajo samovozeče avtomobile in najsodobnejše robote, ki se gibajo skoraj kot ljudje.

Tudi novi jezikovni model lahko deluje naravnost srljivo človeško, zato je seznam potencialnih nevarnosti vedno daljši: »Današnji sistemi UI znajo pisati prepričljiva elektronska sporočila, dajejo nasvete za izvedbo terorističnih dejanj, grozijo uporabnikom in nasploh počnejo stvari, za katere svet ni pripravljen,« so zapisali raziskovalci organizacije ARC. Skrbi jih, da bodo ti sistemi v prihodnje sposobni avtonomno delovati v resničnem svetu – »ustanoviti podjetje, izkoriščati razlike v borznih tečajih ali zasno-

vati in sintetizirati DNK.« Zaskrbljujoč je tudi njihov potencial za krepitev ideologij in svetovnih nazorov, resnic in neresnic, »ki jih bodo zacementirali in preprečili njihovo morebitno prevpraševanje v prihodnje.«

Pa bi, kot se bojijo najbolj črnogledi napovedovalci prihodnosti, umetna inteligenca res lahko postala tako samostojna, da bi ogrozila človeka? Gre le za bojazen pred neznanim ali za resnično grožnjo, ki lahko uide izpod človeškega nadzora?

Takšne in drugačne primere smo videli v mnogih znanstveno-fantastičnih filmih: človeku podobne stroje srečamo že v Langovi mojstrovini Metropolis, eden glavnih junakov Kubrickove vesoljske odiseje je čuteči superračunalnik, v Iztrebljevalcu človeške replikante uporabljajo za nevarno delo, nepozabni Schwarzenegger pa ima v Terminatorju vlogo morilskega stroja.

Tu sta seveda še kulna Matrica in Spielbergova mojstrovina A.I. umetna inteligenca, ki v odnosu med androidom in človekom prva odpira tudi vprašanja o zavesti, človeškosti in ljubezni. »Črta med človekom in robotom je tanka in to je čudovito. Umetna inteligenca je naša prihodnost,« je bila ob izidu filma preroška ena od soustvarjalk.

Prihodnost je zdaj tukaj. Meja med znanstveno fantastiko in resničnostjo se briše. Poti nazaj ni, zato ni vprašanje, ali bomo UI sprejeli ali ne; vprašanje je, ali bomo znali izkoristiti njen potencial. Čeprav lahko nadgrajene različice v prihodnosti morda res ogrozijo številne, zlasti kreativne poklice, lahko hkrati z novimi možnostmi uporabe vsak dan bolj izpopolnjenih orodij še naprej predvsem služijo človeku.

Res je tudi, da lahko zdaj stroj piše tudi čustveno izpovedne pesmi, a še vedno deluje povsem mehansko in človeka, ki se zaveda in čuti, vsaj v tej fazi še ne more (čisto) nadomestiti. Ali pa je to, če povzamem sociologa Primoža Krašovca, le »obupan argument in zadnje pribežališče človeškega narcizizma«?

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Kakovostno bivanje starejših

Staranje prebivalstva, eden največjih družbeno-socialnih in ekonomskih izzivov prihodnosti, predstavlja izziv tudi za lokalne skupnosti. Občina Postojna se zato aktivno vključuje v prizadevanja za izgradnjo novega doma za starejše, išče pa tudi možnosti drugačnih oblik oskrbe ter ustvarja pogoje za varno in dostojno starost. Med alternativnimi koncepti, ki zagotavljajo samostojnost, zasebnost, varnost in domačnost, sta tudi dnevno varstvo ali center za starejše, kakršnega si želijo pri Društvu upokojencev. Prav društvo, ki sicer združuje le tretjino upokojencev v občini, pa ima pomembno vlogo pri motiviranju starejših za aktivno življenje in vključevanje v družbo.

Korak za korakom do novega doma

V primerjavi s sodobnimi domovi t. i. četrte generacije je 45 let stara stavba postojnskega Doma upokojencev (DU) zelo zastarela in že zdavnaj ne dosega več sodobnih standardov. Čeprav je to področje v domeni države, sta **direktorica Doma upokojencev (DU) Postojna Alenka Curk** in **postojnski župan Igor Marentič** lani s takratnim ministrom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zato podpisala neformalni dogovor o gradnji novega doma. Ministrstvo se je zavezalo, da bo priskrbelo denar iz državnega proračuna oziroma evropskih sredstev, Občina pa, da najde primerno komunalno urejeno zemljišče, kar je tudi izpolnila.

Z izbrano lokacijo se strinja tudi vodstvo doma, čeprav ta ni idealna kot tista ob Šolskem centru. »Prva parcela v bližini sedanjega doma, ki je v zasebni lasti, je bila predraga, zato Občina s ceno ni soglašala. Druga parcela je v Stari vasi, zanjo pa pred-

stavniki pristojnega ministrstva niso pokazali interesa, ker je precej odmaknjena od urbanega okolja,« je povedala direktorica Alenka Curk.

V novi stavbi Doma upokojencev bo prostora za 150 oskrbovancev.

Občina se je zato odločila za lastno zemljišče ob Titovi cesti (nasproti bencinskega servisa), strokovnim službam pa naročila pripravo strokovnih podlag in urbanistično-zazidalnega preizkusa za umestitev doma upokojencev v prostor. Te bodo, kot pojasnjuje **direktorica občinske uprave (OU) Marina Rebec**, podlaga za pripravo izhodišč in posledično tudi sklepa o začetku postopka za pripravo OPPN, v katerem bodo določeni tudi orientacijski roki za sprejem prostorskega akta.

Po besedah župana Igorja Marentiča je občinsko zemljišče sicer dovolj veliko, vendar bi nakup sosednje parcele arhitektom omogočil lažjo

umestitev v prostor. »Zemljišča v lasti občine so razpršena po celotnem območju, namenjenem za pripravo OPPN, in niso sklenjena. Območje, namenjeno pripravi OPPN (na njem bo tudi dom starejših občanov), je večje od samega zemljišča, ki ga ima Občina v lasti, saj bo OPPN vključeval tudi druge družbene vsebine. S pridobitvijo sosednjih zemljišč si bo tako prizadevala zagotoviti najustreznejšo možnost za postavitve tako doma starejših občanov kot tudi drugih javnih družbenih vsebin,« še razlagajo na Občini.

Čeprav je že kazalo, da bi nova vlada na obljubo prejšnje najraje pozabila, se o financiranju novogradnje zdaj vendarle pogovarjajo z novim **ministrom za solidarno prihodnost Simonom Maljencem**. Konec aprila je ob obisku v Postojni poudaril pomen domov za starejše kot osnovne socialne infrastrukture in napovedal prizadevanje za izvedbo načrtovane investicije.

»Ministrstvo za solidarno prihodnost bo sledilo potrebam domov, predvsem tistih, v katerih prostorske možnosti odstopajo od predpisanih standardov in normativov; mednje sodi tudi dom v Postojni,« potrjujejo na ministrstvu. Ampak o potrebnih sredstvih in terminskem načrtu še

ne morejo govoriti. »Projekt je še v začetni fazi. Časovnica za izvedbo projekta in investicijska vrednost zato še nista znani,« so odgovorili. Na ministrstvu podpirajo tudi idejo o razširitvi pomoči na domu za starejše in ranljive, da lahko ti čim dlje ostanejo v domačem okolju. Zato pripravljajo interventni zakon za blažitev kadrovskih težav v oskrbi; obravnavali ga bodo skupaj s spremenjenim zakonom o socialni oskrbi. Pomanjkanje kadrov namreč pesti vse domove v državi.

»Priprava interventnega zakona za reševanje kadrovske problematike pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev je v teku. Če bo zakonodajni postopek stekel brez zapletov, računamo sprejetje še letos,« so zapisali na ministrstvu. Na Občini pa računajo, da bo problematiko kadrov čez nekaj let ublažila tudi načrtovana ustanovitev Visoke zdravstvene šole v Postojni.

Kot pravi Alenka Curk, postojnski Dom upokojencev kljub kadrovski podhranjenosti obratuje brez posebnih zapletov. »Dom je polno zaseden in nove stanovalce normalno sprejemamo. Res pa je, da imamo čez celo leto zaposlene študente s študentsko napotnico,« priznava direktorica.

V novi stavbi, zgrajeni po najsodobnejših bivanjskih standardih, bo prostora za 150 oskrbovancev. »Vsaka enoposteljna soba, velika najmanj 15 kvadratnih metrov, bo imela svo-

je sanitarije in izhod na balkon. To so osnovne potrebe, ki jih je po izkušnji s kovidom treba zagotoviti,« zatrjuje Curkova. Ocenjuje, da bodo zmogljivosti (ob novih domovih v sosednjih občinah) zadoščale potrebam v prihodnosti.

Upokojenci – aktivni in ustvarjalni

Za kakovostno bivanje starejših in hkrati zmanjševanje tveganja za pojav številnih bolezni pa je nujno njihovo aktivno družabno življenje. Tega se zavedajo tudi v postojnskem Društvu upokojencev, a ocenjujejo, da so možnosti preživetja prostega časa starejših občanov v Postojni omejene. To velja zlasti za tiste, ki živijo na podeželju. »Večina članov sicer prebiva v mestu, kjer je možnosti več, bodisi v športnih dejavnostih, bodisi ob igranju kart, prepevanju, recitiranju, predavanjih in podobno. Člani iz drugih delov občine so v tem primeru zastopani, saj se morajo v mesto voziti z lastnim prevozom,« pravi **predsednik Cveto Bajc**. Ob tem še obžaluje, da na preživetje prostega časa vplivajo tudi dohodki. »Nekateri si zaradi nizkih pokojnin marsikatero dejavnosti ne morejo privoščiti.«

S pomanjkanjem denarja se soočajo tudi v samem društvu. V njem večino dejavnosti financirajo iz članarine, del denarja pridobijo tudi na občinskih in državnih razpisih, nekaj malega prispevajo še sponzorji. Zatika se že pri pridobivanju članov, saj bi bilo pošiljanje vabil (novim) upokojencem predrago; ovira jih tudi zakon o varstvu osebnih podatkov. Bajc je prepričan, da bi z novimi (strokovnimi) močmi obseg delovanja društva lahko še razširili. S tem misli predvsem na ustanovitve gledališke skupine in povečanje aktivnosti recitatorskega krožka. Od 3000 upokojencev v občini jih je vključenih v društvo namreč le ena tretjina.

Kljub oviram so upokojenci zelo dejavni, zlasti na športnem področju. »Naši športniki so serijski zmagovalci pokrajinskih športnih iger Južnoprimorske regije, odlične rezultate pa dosegajo tudi na repu-

bliških športnih igrah,« se pohvali Bajc. Izpostavlja tudi Mešani pevski zbor Burja, saj je letos zmagal na reviji pevskih zborov Južnoprimorske regije, ter moško vokalno skupino Brkinci.

»Socialna komisija organizira obiskovanje starejših občanov in Torkova srečanja, komisija za izletništvo in pohodništvo pripravlja številne izlete, gospodarska komisija pa je (brez pomoči širše družbene skupnosti) obnovila dvostezno balinišče v Parku ob Zeleni dvorani. To je edina nepremičnina v lasti društva,« še našteva Cveto Bajc. Spomni tudi na glasilo Sledi življenja, ki ga DU izdaja enkrat letno.

Želja, da bi dokončno uredili Park ob Zeleni dvorani, žal ostaja še neurešena. »Načrtujemo rekonstrukcijo letnega odra, ureditev travnih in parkirnih površin ter združenje obeh lesenih gostinskih objektov v en zidan objekt, za kar pa nam naša in najbrž tudi občinska sredstva nikakor ne zadoščajo,« ugotavlja predsednik DU in računa na možnost, da bodo pridobili evropska sredstva iz Interregovega razpisa v prihodnjem letu.

Projekt e-oskrbe »Varni in povezani« za starejše uporabnikom omogoča, da živijo aktivno in varno v svojem domu.

»Kljub starosti še vedno razpolagamo z dobrimi in izkušenimi kadri, predvsem pa nam ne zmanjka volje za delo,« opiše vzdušje v društvu Cveto Bajc, dokaj zadovoljen tudi s posluhom Občine za njihove potrebe. »Zavedamo se, da so občinska sredstva omejena, vendar menimo, da bi bilo treba (vsaj za športno in kulturno dejavnost društva) nameniti precej več sredstev. Vsekakor pa z Občino dobro sodelujemo in upamo, da bomo sodelovali tudi v prihodnje.«

Za varnejšo starost

Direktorica OU Marina Rebec poudarja, da Občina v okviru Programa socialnega varstva za leti 2023 in

Dom upokojencev Postojna je v začetku maja obiskal minister za solidarno prihodnost Simon Maljevac. Ogledal si ga je v družbi direktorice doma Alenke Curk, poslanca državnega zbora Aleksandra Prosena Kralja, župana občine Postojna Igorja Marentiča ter predsednika sveta doma Ernesta Margona

2024 obravnava področje socialnega varstva celostno in postavlja (ob upoštevanju razpoložljivih proračunskih sredstev) prioritete za sofinanciranje posameznih področij. Tako starejšim osebam omogoča bivanje v splošnih socialnih zavodih in drugih oblikah institucionalnega varstva, invalidom pa bivanje v varstveno-delovnih centrih.

Projekt e-oskrbe »Varni in povezani« za starejše, v katerega je Postojna vključena zadnja štiri leta, uporabnikom omogoča, da živijo aktivno in varno v svojem domu, ne da bi jih skrbelo, kdo jim bo pomagal, če bi

od občin, kjer poteka pilotni projekt Spominčice: kako v urbanih okoljih poskrbeti za bolnike z demenco in njihove svojce.

Zanimanja za dnevno varstvo ni

»Glede na to, da se prebivalstvo stara in se povečuje delež starejših od 65 let, je vedno več potreb po zagotovitvi ustrezne oskrbe starejših. Zaradi pomanjkanja kapacitet v domovih za starejše in želje starejših, da čim dlje ostajajo v domačem okolju, se trudimo iskati alternativne oblike oskrbe,« zatrjuje direktorica OU Marina Rebec. Vsekakor podpirajo idejo upokojencev o ureditvi dnevnega centra za starejše, nekaj prostora za institucionalizirano dnevno varstvo pa je že na voljo v DU Postojna. To je oblika varstva za starejše, ki še ne potrebujejo celodnevne oskrbe. Želijo ali potrebujejo le nekajurno pomoč ali nadzor, nato pa se vrnejo domov.

Potrebe po dnevnem varstvu v občini so predstavniki občinske uprave, Društva upokojencev in DESUS-a pretresli tudi s predstavniki Doma upokojencev, a zanimanja za tovrstno storitev pri njih za zdaj ni. Po mnenju občinskega vodstva je težava lahko prevoz uporabnikov, ker je povsem v domeni svojcev. Dodaten pomislek predstavlja visoka cena, saj ta znaša kar 70 odstotkov storitvene cene za institucionalno varstvo glede na uvrstitev uporabnikov v kategorijo oskrbe. Poleg prehrane morajo namreč celovito oskrbo zagotavljati tudi strokovni delavci, fizioterapevti, zdravnik in negovalci.

pomoč potrebovali. Z enostavnim pritiskom na gumb lahko pokličejo na pomoč v center za pomoč na daljavo.

Občina sofinancira tudi dejavnosti pomoči na domu ter aktivnosti družinskega pomočnika in Pro bono zobne ambulante. Slednja je sicer v fazi zapiranja. Sofinanciranje toplih obrokov v okviru projekta »Moja kuhinja« poteka v sodelovanju s Centrom za socialno delo in Vrtcem že osmo leto. Od leta 2018 pa zelo uspešno deluje v Postojni Zavod Sopotniki, ki nudi brezplačne prevoze.

Občina Postojna ima tudi svojega predstavnika v nastajajočem Odboru za demenco in je hkrati ena

Večina dejavnosti Društva upokojencev Postojna poteka v Zelenu dvorani.

Sicer pa je dnevni center po mnenju Alenke Curk ena od dobrodošlih oblik varstva starejših, če ta deluje v sklopu doma oziroma je v njegovi neposredni bližini. »Starejši ljudje tako ostajajo čim dalj časa na svojem primarnem domu in koristijo storitve Doma ob določenih dneh, v času dopustov njihovih bližnjih ali zaradi nekih urgentnih situacij, ko nima kdo skrbeti za starostnika.«

Upokojenci si želijo dnevni center

V Društvu upokojencev pa si že več let prizadevajo za ureditev dnevnega centra, kjer bi se zbirali občani v dobrem telesnem in duševnem stanju, ki ne potrebujejo dodatne (medicinske) oskrbe. »V mislih imamo dnevni center, podoben dnevnemu centru v Kopru, kjer se vsakodnevno srečujejo starejši občanke in občani in v njem (s primerno mesečno članarino) aktivno preživljajo svoj prosti čas,« opisuje idejo Cveto Bajc. Ob tem opozarja, da je veliko starejših, ki so osamljeni, posebno tistih, ki so izgubili partnerja in si želijo družbe vrstnikov.

Center si predstavlja kot nekakšen klub pod vodstvom enega ali dveh profesionalcev. V njem bi se starejši lahko zadrževali cel dan ali le nekaj ur. Po njegovem mnenju bi bila za začetek dejavnosti lahko primerna tudi Zelena dvorana; ta je sicer nekoliko premajhna, a razpolaga tudi s kuhinjo, saj bi bilo treba poskrbeti tudi za prehrano.

Tudi sicer zdaj poteka večina dejavnosti društva v prostorih Zelene dvorane. »Tam vadijo naše pevke in pevci, igralci namiznega tenisa, pikada; v njej poteka celoletni turnir taroka, včasih igrajo ljubitelji briškule in trešeta. Prostori so celo leto vse popoldneve s pridom izkoriščeni,« še pravi Bajc.

»V nekaterih bližnjih občinah, denimo v Kozini in Vipavi, so že organizirali tudi tako imenovana dnevna varstva starejših, pa večinoma niso povsem zaživele, saj je bil interes nižji od pričakovanega,« pravi Marina Rebec. V začetku leta je s sodelavci obiskala tudi dnevni center za starejše RUJ v občini Hrpelje-Kozina, ki deluje pod okriljem Obalne doma Koper.

Aktivnosti za starejše v Zelenu dvorani se bodo po napovedih direktorice OU še razširile s pridobitvijo sredstev na razpisu za Večgeneracijski center. »S tem bi pridobili tudi sredstva za koordinatorske tečaje, vadbe in druge organizirane dejavnosti. Zavedamo se, kako pomembno vpliva druženje starejših na njihovo počutje in zdravje. Zato bomo po ponovni vzpostavitvi Večgeneracijskega centra (če se bo pokazalo, da je za druženje starejših in dodatne aktivnosti potreben še večji prostor) aktivno pristopili k iskanju primernih prostorov,« še obljublja Marina Rebec.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografije: DU Postojna in Valter Leban.

Največja skrb bodočih satelitskih urgenc so kadri

S prenovo služb nujne medicinske pomoči (NMP) naj bi v Postojni dobili enega od petih satelitskih urgentnih centrov (SUC) na Primorskem. Projekt je še v povojih, zato so zdaj znani le obrisi njegove zasnove. V Zdravstvenem domu (ZD) Franca Ambrožiča Postojna pa so že podali pripombe na oblikovana strokovna izhodišča novega predloga za prenovo, ki v državi predvideva skupaj 10 t. i. satelitov.

Poleg SUC Postojna naj bi na našem območju dobili še SUC Ilirska Bistrica, Sežana in Idrija, kar zagotavlja po mnenju **Ane Kermavnar Marinšek, vodje postojnske NMP**, dobro regionalno pokritost. Drugače je na vzhodnem delu, kjer ostaja praktično nepokrito izjemno veliko območje občin Cerknica, Bloke, Loška dolina, Ribnica, Logatec, Vrhnika in Borovnica.

Zdravnica zato opozarja: »Posredovanje na teh območjih ob terenskih intervencijah, ki potrebujejo zdravnika, pomeni pomembno dolge dostopne čase in dolgo odsotnost zdravnika iz baze SUC, zato je treba v prehodnem obdobju pri ustanovitvi dodatnih SUC upoštevati tudi ta zelo pomembni faktor.«

Za intervencije na terenu bi bili v manjših enotah na voljo le reševalci. Kot razlaga Kermavnarjeva, v praksi to pomeni, da bi ob dogodku na Blokah dispečerska služba aktivirala reševalce v Cerknici. »Če bi potrebovali tudi zdravnika, bi aktivirali še najbližjo enoto z zdravnikom, najverjetneje našo. Ko gre eden od naših zdravnikov na teren, pa urgencia v Postojni ostane brez zdravnika,« opiše hipotetičen slučaj vodja NMP. Ta pa na podlagi osnutka dejansko še ne ve, ali namerava ministrstvo bodoče SUC tudi kadrovsko okrepiti. Na postojnski NMP je med 28 zaposlenimi sicer šest zdravnikov.

Izhodišča stroke v ZD razumejo kot delovni dokument, zato pričakujejo določene popravke – tudi pri kadrovske okrepitvah zdravstveno-negovalnega kadra, »katerega samostojnost in posledična odgovornost se bo ob uveljavitvi reorganizacije NMP pomembno povečala.«

Že jeseni se obeta tudi sprememba v organizaciji dispečerske službe. »Klic na 112 zdaj uslužbenec Regijskega centra za obveščanje preveže v ZD ali na NMP. Po novem ga bo posredoval zdravstvenemu dispečerju v Ljubljano, on pa bo aktiviral naše ekipe,« na primeru ponazori priključitev Dispečerskemu centru v Ljubljani zdravnica.

Čeprav Ana Kermavnar Marinšek sistem ocenjuje kot dober, opozarja tudi na to, da je treba med regijami prepoznati turistično bolj obremenjene. »Ustrezno je treba prilagoditi organizacijo in financiranje, saj število turistov narašča, turistična sezona pa se podaljšuje. Splošni dogovor vključuje v financiranje turističnih ambulant za zdaj le občine Bovec, Piran in Kranj ter njihove mejne občine.«

Mateja Jordan

Društvo upokojencev Postojna **vabi stare in nove upokojenke in upokojence, da se pridružijo društvu** in skupaj z njegovimi člani poskrbijo za aktivnejše in kakovostnejše preživljanje tretjega življenjskega obdobja. Pisarna društva v pritličju Zelene dvorane na Ulici 1. maja 2 c v Postojni je uradno odprta **vsak ponedeljek in sredo od 9.30 do 12.30**. Njegov elektronski naslov je **du.postojna@gmail.com** in telefon **040 806 850**.

5. redna seja: na poti k novi športni dvorani

Na 5. redni seji Občinskega sveta Občine Postojna 17. maja je svetnike navdušil projekt izgradnje nove športne dvorane, na dnevnem redu so bili še turistični prevozi, nadomestilo obrambnega ministrstva in participativni proračun ter poročila o poslovanju osnovnih in glasbene šole ter knjižnice.

Župan Igor Marentič se na začetku seje ni strinjal s predlogom **Zvonka Černača** (SDS), da se točka o prometu z nepremičninami umakne z dnevnega reda, ker Odbor za okolje in prostor zadeve ni obravnaval. Ker mnenja in stališča odborov niso zavezujoča, je presodil, da se svetniki vseeno seznanijo z zadevo. Na koncu so izglasovali predlog o prodaji praznega in dotrajanega stanovanja ter zemljišča v Volčah.

Svetniki so podali pozitivno mnenje o imenovanju **Petra Plevnika** za direktorja Varstveno delovnega centra Postojna. Potrdili so dva nadomestna člana Nadzornega odbora, in sicer **Karmen Petrovčič Selmani** (predlagalo jo je Gibanje Svoboda) in **Mitja Januša** (predlagatelj SD). Ob tem je Zvonka Černača (SDS) zmotila sestava odbora. »Glede na to, da je najvišji organ nadzora javne porabe, je utemeljeno pričakovanje javnosti, da je to organ, ki je na nek način od trenutne oblastne strukture kolikor toliko neodvisen,« je dejal in izpostavil nesklepčnost v odboru glede zaključnega računa, ki pa so ga svetniki na prejšnji seji vseeno potrdili. Župan in svetnik Černač sta si nato izmenjala očitke.

Osnovni šoli, knjižnica in glasbena šola v letu 2022 poslovale pozitivno

Ravnatelj Glasbene šole Postojna Edvard Popit, ravnateljica Osnovne šole Antona Globočnika Darija Košir, direktor postojnske knjižnice Uroš Mlinar in ravnatelj Osnovne šole Miroslava Vilharja Gvido Cigale so poročali o pozitivnem poslovanju v letu 2022. Presežke bodo ponekod porabili za obnove, sanacije ali nujne investicije, nekaj jih bodo privarčevali. Cigale je izpostavil tudi prostorsko stisko; v letošnjem šolskem letu je vpisanih 25 učencev več kot leto prej. **Katjo Čehovin** (Gibanje Svoboda) je zanimala operativna rešitev v naslednjih letih. Župan ji je odgovoril, da se pripravlja »izgradnja popolnoma nove šole za otroke s posebnimi potrebami, gre za objekt s kar 20 oddelki, ki bi zagotavljal dolgoročno stabilnost prostorskih kapacitet.« S tem bi se sprostila mesta v obeh šolah.

150.000 evrov za participativni račun 2024/25

Na seji so razpravljali tudi o tretji izvedbi participativnega proračuna.

»Zbiranje predlogov se bo začelo 5. junija, glasovanje bo jeseni, izvedba izbranih projektov pa v letih 2024 in 2025. Na razpolago je 150.000 evrov letno, kar je 30.000 evrov več kot v prejšnji izvedbi,« je pojasnila **direktorica občinske uprave Marina Rebec**.

Zvonko Černač je menil, da so ta sredstva »preskromna, če želimo resno to pot nadaljevati.« Predlagal je povišanje s približno pol odstotka na dva odstotka občinskega proračuna in naj bodo v delovno skupino, ki bo prispele predloge preučila, vključeni predstavniki svetov krajevnih skupnosti. Svetniki njegovega predloga o povišanju sredstev na 250.000 evrov letno niso sprejeli, sprejeta je bila prvotna predlagana oblika.

O turističnih prevozih, dogovorih z Morsom in novi dvorani

Svetniki so sprejeli spremembo Pravilnika o finančnih spodbudah za pospeševanje razvoja podjetništva. Predvidenih je 26.000 evrov za sofinanciranje stroškov organiziranih prevozov potnikov. Občina želi na tak način med turistično sezono razbremeniti promet in razpoložljiva parkirna mesta. Zvonko Černač (SDS) se sprašuje, če je Občina tista, ki naj bi zagotavljala sredstva za ta namen, potrebno bi bilo podpreti predvsem male podjetnike. Po njegovem mnenju bi ta strošek morala pokrivati Postojnska jama d. d.

Občina in Ministrstvo za obrambo (MORS) se dogovarjata za sofinanciranje stroškov preplastitve določenih odsekov cest. V infrastrukturnih projektih so tudi odseki, ki jih vojska ne uporablja, a so potrebni obnove. Zvonko Černač (SDS) je poudaril, da mora Občina »vztrajati pri tem, da sofinanciranje teh projektov znaša 80 odstotkov.« Predlagal je, da se omejitev sofinanciranja MORS-a na 400.000 evrov izloči iz predloga. Njegov predlog ni bil sprejet, je pa vseeno podprl županovega. Ta je še pojasnil, da letno nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča znaša približno pol milijona evrov, a »se na žalost vsako leto tožarimo za izplačilo teh sredstev.«

SGLZŠ Postojna že od leta 2008 nima svoje športne dvorane. Šola ima že leta načrt, a zanj ni pridobila sredstev, zdaj pa so bili uspešni pri kandidiranju za sredstva v okviru Načrta za okrevanje in odpornost. Svetniki so se seznanili z dvema opcijama: pri prvi gre za dvorano, ki jo potrebuje SGLZŠ, pri drugem scenariju pa za razširjeno dvorano, ki bi jo koristila še društva in šolarji z Vilharjeve šole. Svetniki so se strinjali z drugim scenarijem. Strošek prvega naj bi znašal 2,5 milijona evrov. Drugo možnost v vrednosti 5,3 milijona evrov bi morala sofinancirati tudi Občina – njen delež bi bil 2,3 milijona evrov. Svetniki so predlog soglasno sprejeli.

Jaka Zalar

O finančnih virih za športno dvorano, bazen in šolo

V začetku maja je **župan Igor Marentič** na srečanju županov in **ministra za gospodarstvo, turizem in šport Matjaža Hana** iskal odgovor o možnostih kandidiranja Občine Postojna na razpisih za vlaganja v športno infrastrukturo, ki jih bo ministrstvo objavilo v naslednjih petih letih. Vlada namerava po ministrovih besedah že v drugi polovici prihodnjega leta sprejeti obširen »paket« za investicije v športno infrastrukturo. Župan Marentič je v pogovoru

Srečanje ministra Hana in županov je bilo osredotočeno na zagotavljanje sredstev za športno infrastrukturo in programe.

z ministrom izpostavil projekta športne dvorane SGLZŠ in bazena. »Minister je pritrdil, da bi bili za izgradnjo športno dvorane upravičeni do prijave

na razpis, medtem ko za bazenski kompleks zaradi javno-zasebnega partnerstva še nisem dobil pritrdilnega odgovora,« je pojasnil župan.

Občinsko vodstvo pri iskanju rešitev za gradnjo šole za otroke s posebnimi potrebami in športne dvorane pri SGLZŠ ter prostorske stiske v osnovnih šolah intenzivno sodeluje tudi s predstavniki Ministrstva za vzgojo in izobraževanje. Marentič je glede gradnje šole za otroke s posebnimi potrebami pojasnil, da mora Občina zdaj zagotoviti pismo o nameri, s katerim se bodo tudi župani sosednjih občin zavezali, da se bodo tudi otroci onstran postojnske občinske meje še naprej šolali v Postojni. (ef)

Koliko priložnosti za učenje in ustvarjalnost!

Letošnji Tedni vseživljenjskega učenja (TVU) so se uradno začeli 15. maja, dejansko pa se niz prireditev odvija že od začetka meseca. Krovna tema je Evropsko leto spretnosti. V Primorsko-notranjski regiji se je vključilo več kot 40 organizatorjev, večina iz postojnske občine, pripravili bodo več kot 100 dogodkov. Lepo vabljeni, da se vključite v veliko vseslovensko manifestacijo znanja, učenja in druženja za prav vse generacije.

Projekt TVU usklajuje Andragoški center Slovenije, v njem sodeluje več sto ustanov, društev, skupin in posameznikov po celi Sloveniji in tudi onkraj meja. Vsakoletni koordinator TVU je **Ljudska univerza Postojna**. Nabor dogodkov, številu sodelujočih in obiskovalcev postopno raste, kar je nedvomno najboljša spodbuda za nadaljnjo vztrajnost.

Tedni vseživljenjskega učenja spodbujajo učenje vseh generacij v različnih oblikah izobraževalnih prireditev in dogodkov. Ob priložnostih za pridobivanje in izmenjavo novih znanj, veščin in informacij ter spodbujanju ustvarjalnosti so dodana vrednost TVU tudi druženje, medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje. »Vseživljenjsko učenje je danes postalo nujno, na Ljudski univerzi Postojna pa ga želimo prikazati na čim bolj zabaven in pester način,« je poudarila **Ana Šabec, vodja TVU**. V ta zabaven prikaz je vključenih več kot 40 sodelujočih vrtcev, šol in drugih izobraževalnih pa tudi zdravstvenih ustanov, raznih društev, klubov in združenj, humanitarnih organizacij, javnih podjetij ...

V Postojni se je TVU uradno začel 15. maja z uvodno prireditvijo v prostorih bivše blagovnice. Nagovoru **vodje Ljudske univerze Postojna Tine Bazjako** je sledila avtorska pravljica **Nataše**

Ob postojnskem vrtcu bo zakladnico znanja simbolizirala knjigobežnica. Vabljeni, da si izposodite katero od knjig in tudi sami s podarjeno knjigo obogatite zakladnico pisane besede.

Frank Mišek Bami. V dogajanje se je vključila tudi Knjižnica Bena Zupančiča; omogočila je voden ogled po razstavi Vključujoče spretnosti, katere avtorja sta **Helena Primc** in njen 22-letni sin, avtist **Urban Gulič**.

Dogajanje se je nadaljevalo ob postojnskem vrtcu, kjer je LU Postojna postavila knjigobežnico, simbolno predajo pa je s pesmijo zaokrožil **vrtčevski zborček**. Po nagovoru **ravnateljice vrtca Postojna Elizabete Zgonc** je vodja Tednov vseživljenjskega učenja na LU Postojna Ana Šabec poudarila pomen knjige kot simbola in vira znanja na celotnem loku človekovega življenja. Slednjega ponuja

tudi nova knjigobežnica z različnim naborom knjig.

Osrednjega dogodka – Parade učenja žal nismo mogli ujeti v fotografski objektiv, saj se je odvijal 24. maja, na dan, ko je bil Postojnski prepil v tisku. Po napovedi organizatorja, LU Postojna, je izzvenel v vsej raznolikosti in barvitosti. To je bil »sejem« priložnosti za učenje in ustvarjalnost na javnem mestu – v mestnem parku. Udeleženci so se lahko pomudili pri informativnih in svetovalnih stojnicah, sodelovali na delavnicah, si ogledali razne projekcije in nastope ... in povsem pozabili na trenutke, ko je (bil) v šolskih klopih ob preverjanju znanja cmok v

grlu. To je dogodek, ki pregovorno neprivlačno učenje spreminja v zabavo in veselje. Popestrili so ga tudi domači kulturni ustvarjalci.

Na vsaki Paradi učenja posadijo še drevo v sodelovanju z novo partnersko organizacijo. »V preteklih letih smo ga zasadili v sodelovanju z Vrtcem Postojna, Društvom upokojencev Postojna, Zdravstvenim domom dr. Franca Ambrožiča Postojna, letos pa nov član v verigi znanja postaja Šolski center Postojna,« je povedala **Lea Poropat, vodja Parade učenja**.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv LU Postojna.

Ozaveščanje o pomenu zdravja s pridihom sproščenosti in druženja

Prepričani o pomenu zdrave hoje so se najprej odpravili na Sovič, drugi so z zanimanjem spremljali prikaz temeljnih postopkov oživljanja, pozornost mnogih je pritegnil napihljiv model črevesja, otroci so se zapodili na gibalni poligon ... Občani vseh generacij so 19. maja na Titovem trgu na prvem Festivalu zdravja lahko na poučen, mestoma zabaven in nenavaden način spoznali pomen preventive in zdravega življenjskega sloga. Organizator festivala, Center za krepitev zdravja Postojna, je v neposrednem stiku s široko populacijo občanov na ta dan oplemenitil svoje poslanstvo. Zato si bo prizadeval za nadgradnjo in tradicionalnost festivala.

Žal tudi v lokalnih medijih že vrsto let izpostavljam podpovprečno odzivnost postojnskih občanov na presejalne oziroma preventivne programe Dora, Zora in Svit. Obdobje covida-19

je razmere še poslabšalo. Zato so dogodki, ki na prijazen in družaben način ozaveščajo o pomenu preventive in zdravega življenjskega sloga, zelo dobrodošli, verjamemo, da na nekoliko daljši rok tudi učin-

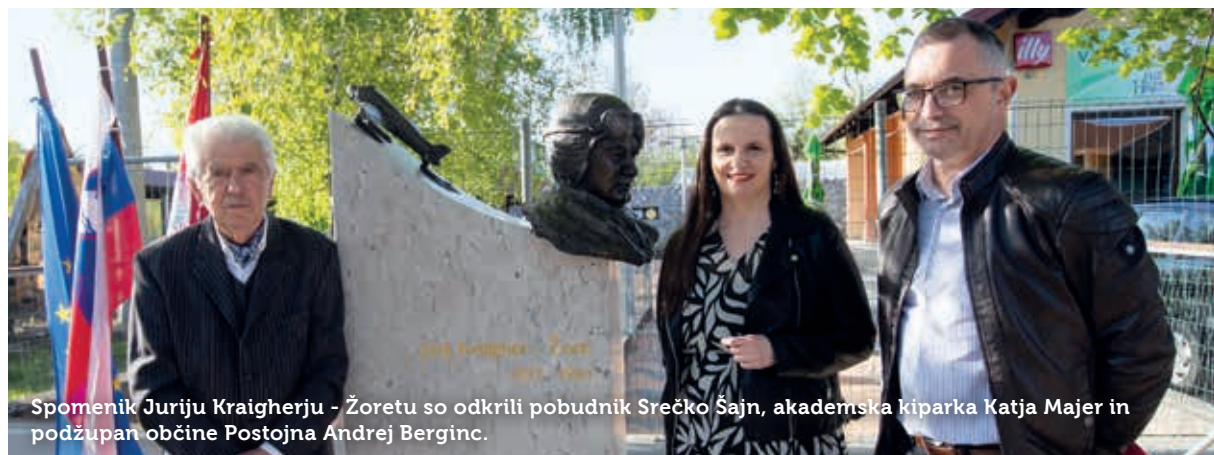
koviti. »Zaposleni v Centru za krepitev zdravja (CKZ) Postojna smo se že pred epidemijo poigrali z mislijo, da bi za občane pripravili dogodek, na katerem bi jim približali naš center in jim ponudili roko pri korakih za ohranjanje zdravja,« je povedala **Sintija Počkaj, vodja festivala**, sicer pa diplomirana medicinska sestra s specialnimi znanji. »Po dveh letih epidemiološke situacije smo opazili še večjo potrebo po naših storitvah, zato smo se zdaj odločili, da dogodek izpeljemo.«

Po odzivu ljudi sodeč, je prvi Festival zdravja lepo uspel, saj se je med 9. in 17. uro na prireditvenem prostoru zvrstilo mnogo ljudi. CKZ Postojna je k sodelovanju povabil

Praznik mesta Postojna v znamenju odkritja spomenika Juriju Kraigherju

Pred 114 leti (9. maja 1909) je cesar Franc Jožef I. trg povzdignil v mesto, s čimer je Postojna postala najmlajša članica družine 33 slovenskih mest, nastalih v časih avstro-ogrskega cesarstva. Dan mesta Postojna je Občina obeležila z odkritjem spomenika Juriju Kraigherju - Žoretu. Za Hrašče in Postojno zgodovinski dogodek je potekal na praznik pred Domom krajanov Hrašče, nasproti Žoretove rojstne hiše.

Med zaslužnejšimi za postavitev spominskega obeležja je **Srečko Šajn**, vse življenje dejaven na turističnem in kulturnem področju. Kot vaščanu Hrašč in hišnemu sosedu rojstne hiše Jurija Kraigherja se mu je uresničila dolgoletna želja, da kot pobudnik dočaka umestitev doprsnega kipa karizmatične osebnosti slovenskega letalstva. Žoretovi predniki ter člani ožje in širše družine s Postojnskega so bili napredni aktivni slovenski rodoljubi, zato je Jurij Jurče - Žore vsrkaval napredno miselnost že od mladih nog. Njegovo življenjsko pot so zaznamovali

Spomenik Juriju Kraigherju - Žoretu so odkrili pobudnik Srečko Šajn, akademska kiparka Katja Majer in podžupan občine Postojna Andrej Berginc.

veliki družbeni premiki in svetovni dogodki ter dan, ko se je prvič usedel v letalo in se dvignil med oblake. Kot pilot je spreminjal svetovne destinacije, kar se odraža tudi v njegovih poimenovanjih: njegovo rojstno ime je Jurij Kraigher, v uradnih arhivskih dokumentih avstro-ogrske monarhije je zapisan kot Georg Kraigher, v ameriškem obdobju pa George Kraigher. Za svoja dejanja v obeh svetovnih vojnah je prejel več odlikovanj: jugoslovansko odlikovanje in medaljo Petra Karađorđevića; ameriška odlikovanja, letalsko medaljo s tremi hrastovimi listi, red srebrne zvezde za zasluge, red legije za posebne zasluge; še pred koncem II. svetovne vojne odlikovanje Predsedstva antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije ter 12. februarja 1945 Orden partizanske zvezde I. reda. Čeprav

je večino življenja preživel v ZDA, je vedno vzdrževal stike z domačimi kraji.

V prireditveno slovesnost je obiskovalce z glasbeno točko popeljal mladi virtuoz na harmoniki **Tristan Cernatič**. **Andrej Berginc**, podžupan občine Postojna, je poudaril prispevek slovitega krajana k slovenski zavednosti ter pozval k ohranjanju njegovega spomina in njegovih življenjskih dosežkov. Na kratko je Žoretovo pot od Hrašč preko šolanja, letenja, izumiteljstva in službovanja pa vse do smrti v 93. letu strnila **Sidonija Zega**. Zadnjič je sorodnike v Sloveniji obiskal leta 1982, dve leti pred smrtjo. Avtorica doprsne podobe Jurija Kraigherja, štajerska **akademska kiparka Katja Majer**, je kompozicijo spomenika umestila v prostor tako, da je pogled

skulpture usmerjen proti domačiji, kjer je bil rojen, letalo, ki vzleta za njegovim hrbtom, pa leti proti zahodu, kjer je živel. Žore je bil veteran prve in druge vojne, kar obeležuje njegova oprava, značilna za prvo vojno. Upodobljeno letalo znamke Dakota pa je značilno letalo druge vojne. V njem je tudi sam letel najpogosteje. Podstavek je iz kraškega kamna – kraševca iz Lipice, kar ga povezuje z rodno grudo.

Kip so skupno odkrili avtorica, podžupan in pobudnik ideje. Slovesnost, na kateri so prisostvovali tudi Žoretovi sorodniki, se je zaključila v Domu krajanov s projekcijo filma Slovenec, nastalega v produkciji Društva Kolut.

Marino Samsa; fotografija: Foto atelje Postojna

Pri napihljivem modelu črevesja se je večkrat zbrala vrsta "radoznalčkov".

društva in organizacije, ki predstavljajo programe in vzgojno-izobraževalne vsebine za pomoč pri skrbi

za zdravje. Dogodek je tako povezal tiste, ki ozaveščajo, in tiste, ki se zavedajo pomena skrbi za zdravje,

vendar potrebujejo pri tem podporo, pomoč in dodatne informacije.

Na Festivalu zdravja so bile obiskovalcem na voljo razne preventivne meritve (krvnega tlaka, glukoze v krvi, telesne sestave z InBody aparatom ter indeksa telesne mase), strokovna svetovanja, predstavitve raznih preventivnih programov, kot so na primer Svit, Zora in Dora. Pozornost obiskovalcev so pritegnili tudi praktična ponazoritev temeljnih postopkov oživljanja, simulacija gašenja požara ter ogled reševalnega, gasilnega in policijskega vozila. Organizatorji so ozaveščali še o škodljivosti alkohola in pomenu duševnega zdravja. O koristnosti hoje pa so se lahko prepričali ude-

leženci pohoda na Sovič v organizaciji Koronarnega društva Postojna. Festivala so se udeležili tudi vrtčevski otroci in šolarji. Marsikateri prikaz jim je bil zanimiv, a najbolj pestro je bilo na gibalnem poligonu in v družbi Popija, maskote CKZ Postojna. Na prizorišču je bil dobrodošel tudi Kovodov pitnik vode.

Organizacijsko zahtevno prireditev so zaposlene v Centru za krepitev zdravja Postojna uspešno izvedle ob podpori Občine Postojna in Zdravstvenega doma Postojna.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Foto atelje Postojna.

Prednost pred Haasbergom ima Mali grad

Ruševine dvorca Haasberg privlačijo številne radovedneže, zato Občina Postojna še bolj zavzeto išče rešitve za njihovo zaščito. Predlog konsolidacije ruševin italijanskega Arhitekturnega biroja Jurina je bil predrag, zato nameravajo pridobiti druge ponudbe za izvedbo vsaj najnujnejših del in tako zavarovati propadajočo kulturno-zgodovinsko dediščino. Na aktualnih razpisih pa ima prednost pred Haasbergom Mali grad oz. Ravbarjev stolp, saj na Občini želijo, da se čim prej nadaljuje tretja faza obnove.

Čeprav je dostop do ostankov Haasberga prepovedan, jih želijo na Občini ustrezno zavarovati, saj bi morebitno rušenje lahko ogrozilo nepredvidneže. Stavbo, ki se že od požiga v 2. svetovni vojni seseda sama vase, je leta 2020 dodatno poškodoval še potres na Hrvaškem. Ostanke izjemne baročne arhitekture bi pred dokončnim propadom rešila le temeljita obnova s postavitvijo zunanjih podpornih zidov.

Po lanskem terenskem srečanju predstavnikov Občine in Zavoda za kulturno dediščino (ZVKD) z italijanskim arhitektom Lorenzom Jurino so sicer pridobili podlage za izdelavo načrta najnujnejše sanacije ruševin, vendar kot odgovarjajo z Občine, »njegove storitve predstavljajo za zdaj prevelik finančni zalogaj,« saj bi za obnovitvena dela po Jurinovem »predlogu konsolidacije, izboljšave in obnovitvenih del na

gradu« potrebovali skoraj deset milijonov evrov.

Na novogoriški enoti Zavoda za kulturno dediščino (ZVKDS) sicer menijo, da bi bila smiselna statična sanacija in nato razglasitev ruševine.

Kot so napovedali, bodo na Občini poskušali postopno izvesti vsaj najnujnejše. »Gre za večplasten in kompleksen projekt, ki zahteva večletne aktivnosti in izvedbo v več fazah. Zato bo Občina v prihodnjih mesecih pridobila dodatne ponudbe za izvedbo omenjenih nujnih del, na osnovi katerih bo lahko namensko dodelila sredstva za pripravo ustrezne dokumentacije za zavarovanje ostalin, npr. načrt za izvedbo zunanjih podpornih zidov,« so zapisali. Dodali so, da »k povabilu za oddajo ponudb o izdelavi načrta za najnujnejšo sanacijo ruševin gradu Haasberg še niso pristopili«. Vseka-

Prvi dve fazi obnove Malega gradu v Planini sta zaključeni.

kor pa mislijo, da enakovredna sanacija ruševin z manjšim finančnim vložkom ne bi bila mogoča.

Na Občini sicer menijo, da »obstaja možnost za pridobitev dela denarja preko razpisov, vendar je trenutno prioriteta celovita obnova Malega gradu – Ravbarjevega stolpa, ki zaradi časovne in finančne komponente terja svoj davek«. Občina se je zato marca prijavila na dva razpisa, in sicer na Javni razpis RS za izbor kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine ter na Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v javno in skupno turistično infrastrukturo in naravne znamenitosti v turističnih destinacijah.

Prvi dve fazi obnove Malega gradu v Planini sta sicer zaključeni – leta

2016 so obnovili streho, lani pa v okviru evropskega projekta zaključili še prenovu kleti in pritličja ter uredili dostop do stolpa in prvega nadstropja, tudi parkirišča. Skupna vrednost druge faze je bila nekaj več kot 810 tisoč evrov, za naslednjo bi potrebovali vsaj še 700 tisočakov.

V tej nameravajo nadaljevati obnovitvena dela v prvem nadstropju in elektro-inštalacijska ter gradnjo in ureditev nadstropnih etaž. Načrtuje se tudi ureditev okolice in povezovalnih poti. Ker pa želijo v prenovljenih prostorih vzpostaviti interpretacijsko-izobraževalno središče, potrebujejo tudi ustrezno digitalno opremo.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Promocija ribičev je promocija naših voda

Ribiška družina (RD) Postojna se bo kmalu predstavila na novi spletni strani, ki jo bo popestril tudi filmček o lepoti naših voda. Za promocijo športnega ribolova bodo poskrbeli tudi na delavnicah za mladino. To je drugi LAS-ov projekt, v katerem sodelujejo; prvi se je več kot uspešno zaključil lani.

V projektu LAS med Snežnikom in Nanosom (Do)živi v urbanem okolju se združujejo štirje partnerji s skupnimi vrednotami: aktivno življenje, trajnost in narava. Ljubiteljem gibanja v naravi bodo ponudili nekaj dodatnih možnosti za aktivno in kakovostno preživljanje prostega časa v urbanem okolju Pivke, Ilirske Bistrice in Postojne, pa tudi v vasi Planina. S tem želijo obogatiti turistično ponudbo destinacije, hkrati pa obiskovalce na omenjenih območjih zadržati nekoliko dlje.

Postojnska Ribiška družina bo v projektu pridobila novo spletno stran, v prvi vrsti namenjeno promociji športnega ribolova in s tem pridobivanju novih članov, z delom sredstev pa bodo nabavili tudi ribiški pribor zanje.

»Z novo ribiško opremo bomo predvsem mladincem začetnikom omogočili izkušnje v ribolovu, mladincem tekmovalcem pa zagotovili osnovno opremo za tekmovanja. Na spletni strani bo poleg novic in ob-

vestil o dogajanju v Ribiški družini ter promocije naših ribolovnih voda na ogled tudi krajši film o lepoti naših voda in njihove okolice,« opiše sodelovanje v projektu **gospodar RD Postojna Martin Miklavc**. Načrtujejo tudi dve delavnici, na katerih bodo mlade seznanili z življenjem ob vodi in v njej, z vrstami rib v Pivki in Nanoščici ter načini ribolova, v katerih se bodo na koncu tudi preizkusili.

Za izvedbo projekta bodo pridobili dobrih štiri tisoč evrov nepovratnih sredstev, dodatnih tisoč evrov bodo primaknili sami. Projekt bo zaključen do konca letošnjega julija.

Lani se je z ureditvijo poti okoli bajerja ob nekdanji »Ribiški koči« zaključil tudi prvi LAS-ov projekt, v katerega se je vključila RD Postojna.

»Iz ribnika smo odstranili 900 ton mulja in zemljine, naredili novo odvodnjavanje, ograjo in potko okoli ribnika,« spomni Miklavc.

Po gospodarjevih besedah je ribnik sedaj ponovno poln življenja. »Videti je tudi, da je lanskoletna drst rib uspela, saj je v njem ogromno majhnih ribic. Pravi užitek je opazovati obiskovalce gostilne v bližini, ki se radi sprehodijo okoli jezera in uživajo v opazovanju dogajanja in hranjenju rib ter poslušanju v tem času še posebej glasnih žab,« pravi Martin Miklavc. Kot zaključuje, bi v prihodnosti radi razširili in poglobili še ribnik Grobišče ter po možnosti dokupili zemljišče.

Mateja Jordan

Cerkev sv. Mihaela v Šmihelu pod Nanosom

Podružnična cerkev sv. Mihaela spada v hrenoviško župnijo. Stoji v zgornjem delu vasi nad dvema zidovoma, saj je teren pod njo zelo strm. V obzidje vodijo trije vhodi: s severne, zahodne in vzhodne strani.

Spodnji zid, pod katerim poteka cesta, je bil obnovljen leta 2009, zgornji pa 2018. Do vhoda na vzhodni strani, zavarovanega z železno ograjo, vodi 56 stopnic s petimi počivališči. Nekdaj je bilo okoli cerkve pokopališče, a so ga morali zaradi pomanjkanja prostora ob epidemiji kolere leta 1855 preseliti k cerkvi sv. Jurija. Ta leži izven vasi, na južni strani.

Zunanost cerkve

Cerkev ima zunanjo podobo preproste podeželske cerkve, posredno z vasjo se omenja leta 1297. Prvotna gotška stavba je bila predelana v 17. in 18. stoletju, prezbitერიj bil na novo postavljen leta 1633. Zakristijo so prizidali leta 1853. Zvonik je spodaj s polkrožnimi vhodi odprt na tri strani. Na zahodnem sklepnem kamnu je izklesano srce, preluknjano s tremi žebli in letnico 1743, ko je bil stolp zgrajen. V zvonišču se zvonik odpira z dvojnimi, polkrožno zaključenimi okni, zaprtimi delno s kovinskimi vetrnicami, delno s steklom. V trikotnih zatrepih so nameščene številčnice, a že dolga leta ne delujejo več. Zvonik je pokrit s korenasto-latarnasto streho iz bakrene pločevine, na vrhu pa sta jabolko in križ s petelinom.

Vogali zvonika, delno vključenega v cerkev, imajo kamnite šivane robove. Zvonik cerkve je dobil novo obliko po uničujočem požaru leta 1904. Ladja je pokrita s strešniki, le manjši del pod zvonikom je krit s pločevino. Zakristija je bila na novo prekrita leta 2017. Leto prej sta bila okoli cerkve na novo narejena drenaža in pločnik. Izpod zvonika vodijo stopnice na pevski kor. V prvo stopnico je vdolan nekdanji sklepni kamen portala z letnico 1614. Drugo letnico – 1855 so vklesali ob zgraditvi novega pevskega kora. Celotno cerkev (razen zakristije) obteka profiliran venčni zidec, prezbitერიj pa obteka kamnit talni. V južni steni ladje sta okni. Prvo je zaključeno polkrožno, na vrhu ima gotško krogovičevje; drugo je pravokotne oblike. Enako pravokotno okno je na severni strani. Na vzhodni strani prezbitერიja je kamnita plošča z rastlinskimi vzorci, Jezusovim monogramom IHS in letnico 1633, ko naj bi bil sezidan sedanji prezbitერიj. V cerkev vodi kamnit portal, izklesan iz rdečkaste sige z raznimi vzorci, na prekladi ima letnico 1744. Lesena, delno izrezljana vrata z rastlinskimi motivi so iz leta 1812. Pod zvonikom so tri luknje, skozi katere so bile nekdanj spuščene vrvi za zvonjenje.

Cerkev sv. Mihaela je bila v letu 1995 temeljito obnovljena.

Notranjščina cerkve

Desno ob vhodu v cerkev stoji kamnit baročni kropilnik. Znotraj je diagonalno položen star kamnit tlak. Pevski kor stoji na dveh kamnitih stebrih, dveh polstebrih in arkadah, njegova ograja pa je zidana in s pilastri razdeljena na tri dele. Prezbitერიj je od ladje višji za eno stopnico. Slavolok je spodaj kamnit, zgoraj pa zidan. Na vrhu sta letnici 1827 (izgradnja) in 1995 (prenova). Ladja je prekrita z ravnim kasetiranim stropom, ki je leta 1995 nadomestil stari zrcalni obok. Dolga je 9,70 m, široka 6,05 m in visoka 4,70 m. Prezbitერიj prekriva grebenasti obok, oblikovan v gotški tradiciji.

Oprema cerkve

Cerkev ima tri oltarje: sv. Mihaela, sv. Jakoba starejšega in sv. Apolonije. Stranska oltarja, za stopnico višja od ladijskega tlaka, sta bila zasnovana kot par in sta najstarejša lesena oltarja v župniji. Stojita na sorazmerno veliki zidani menzi, zaključeni z debelo kamnito ploščo. Levi stranski oltar je posvečen sv. Apoloniji in nosi v tronu njen kip. Na desni strani stoji kip sv. Roka, na levem pa sv. Katarine Aleksandrijske. Oltar se zaključi s polkrožnima kriloma, na katerih sta angela. Desni stranski oltar je posvečen apostolu sv. Jakobu

Starejšemu. V niši stoji njegov kip, pri strani na krilih pa sta kipa sv. Lovrenca in Janeza Krstnika. Pod slavolokom sta nameščeni obhajilni mizi. Prvotno sta stali na koru župnijske cerkve v Hrenovicah; ko so ga krajšali, so ograjo postavili za obhajilni mizi v Šmihelu in v Stranah. Glavni oltar stebrnega tipa je bil narejen pred letom 1804. Posvečen je sv. Mihaelu, zavetniku cerkve, izdelan pa iz črnega, belega in rdečkastega marmorja. Od prezbitერიja je višji za dve stopnici. V tronu stoji kip sv. nadangela Mihaela; v desnici vihti ognjen meč, v levici pa drži tehtnico, s katero teška duše. Na konzolah pri strani stojita kipa sv. Petra in Pavla. Vsi kipi so iz belega marmorja. Po stenah v ladji je nameščen križev pot; slike so reprodukcije.

Zvonovi so trije: večji je uglasen v ton f_1 , tehta okrog 780 kg in je dar vojne odškodnine iz leta 1922. Srednji je uglasen v tonu gis_1 , težak pa okrog 580 kg. Leta 1995 ga je podaril župnik Janez Premrl, Gabrovški iz Šmihela. Mali je uglasen v ton h_1 in tehta 265 kg. Kupilo ga je sedem Gabrovških bratov: Vid, Janez, Alojz, Mihael, Franc, Anton in Štefan v letu 1995. Tega leta je bila cerkev temeljiteje obnovljena, urejeno je bilo tudi električno zvonjenje in nameščena osvetljava.

Besedilo in fotografiji: Marino Samsa.

Cerkev ima tri oltarje: sv. Mihaela, sv. Jakoba starejšega in sv. Apolonije. Stranska sta najstarejša lesena oltarja v župniji.

Sandi Curk

Postojna ima bogat mozaik ljudi, ki tvorijo edinstveno skupnost; in delček tega mozaika je tudi Sandi Curk. Večini je znan kot lastnik Radia 94 in poveljnik regijskega štaba Civilne zaščite za Notranjsko, a v prvi vrsti je mož Belokranjke Alenke ter oče dveh hčera in ponosen dedek. Vsekakor pa je zaveden Postojničan, ki mu po žilah teče tudi vipavska kri. Ko je sprejel naziv častnega občana, je v govoru nakazal, da sta mu starša privzgojila pomembne vrednote, kot je solidarnost. Pri tem pa vedno spomni, da je en človek le del večje zgodbe.

■ Kaj štejete za vaše prvo dejanje pomoči sočloveku?

S starši in sestro sem živel na Javorniški ulici, blizu železniške proge. Še ne šolar, sem videl gospo, ki je bila v težki situaciji, a je kot otrok nisem prepoznal. Vprašal sem jo: »Teta, zakaj pa jokate?« In je rekla, ker se je prišla posloviti od sebe. Teh besed nisem razumel, je pa govorila, da je življenje težko. In jaz prepričan, da ni tako: mi se tukaj igramo, zjutraj pridejo živali na pašo ... Sem ji rekel, da naj se malo umakne, ker bo kmalu prišel vlak. Tako nekako je tekel pogovor,

sem pa čutil, da je v izredni stiski. Ko sem bil v poznih tridesetih letih, me je neka gospa vprašala, ali jo poznam. Nisem je. Rekla je: »Vi ste meni s pogovorom rešili življenje.« To je bila tista gospa. Kako je življenje ena sama nit; ne veš, kdaj te pahne na rob prepada in ne veš, kdo ti poda roko, da te reši. Četudi je to samo otrok. Pokojna mama mi je govorila, da veliko ljudi nima denarja za otroške obleke. Kadarkoli je šivala, sva morala s sestro pomagati, da jih bodo tudi drugi otroci imeli. Takrat je bilo to igra in zabava, nehote pa privzgojena neka

nota, da pod tem okriljem svetovnega plašča nisi sam.

■ V zadnjem času sem iz vaših ust velikokrat slišal besedo domoljubje. Nam danes manjka domoljubja in enotnosti?

Oče je bil zaveden Primorec iz Vipavske doline, mama pa iz Postojne. Nista obiskovala slovenskih šol, pod taktirko fašistične palice sta morala govoriti italijansko. Pokojna mama je lažje pisala v italijanščini kot v slovenščini, oče je prestal pet ofenziv v drugi svetovni vojni. Po tej enotnosti leta 1991 bi pričakoval, da je domoljubje bolj tesno povezano med nami Slovenci. Izražamo ga lahko že ob dnevu državnosti. V sosednji državi je na vsaki hiši njihova zastava, pri nas zelo redko. Domoljubje se izraža tudi na raznih zabavah mladih, ki danes večinoma prepevajo popularne pesmi vsega sveta. Slovenska beseda je postala manj slišana, a je še vedno dosti. Pred tedni me je presenetil vpis slovenskih fantov v vojaško evidenco, ko so se na podeželju in v mestih organizirali s slovensko pesmijo, harmoniko in zastavo. To še pomeni neko nit s tradicijo in domoljubjem.

■ Kdaj pa se je začela vaša ljubezen do glasbe?

Po pripovedi pokojnih staršev sem pri štirih letih začel s harmoniko, ki sta mi jo poklonila stric in teta, ker je njun sin ni igral. Najprej kot samouk, potem je prišla glasbena šola. V njej sem že imel ansambel in je obstal do moje zaposlitve v takratnem sekretariatu za ljudsko obrambo. Takrat ni bilo sprejemljivo, da si istočasno konec tedna še na odru. Tako se je končalo, bila je pa zelo pozitivna izkušnja. Pri mojih sedemnajstih smo s kolegi domačini skoraj tri mesece igrali na jadranski obali. Imeli smo možnost sodelovati z različnimi jugoslovanskimi pevci. Glasba je tista, ki odpira srce, daje določeno zadovoljstvo in tudi povezuje.

■ Je Sekretariat za vas predstavljal zametke podobnega delovanja kot kasnejše delovanje pri Civilni zaščiti?

Imel je več vej, vojaškega in od-

delek civilne zaščite, jaz sem bolj pokrival področje vojaške organizacije. Ljudi je bilo premalo. Tisti, ki so bili, pa so bili zelo privrženi. Veliko noto v mojem življenju je dal gospod, ki je v začetku osemdesetih vodil sekretariat. Karlo Nanut je bil velik človek, je dal velik pomen svojemu kraju in ljudem. S svojimi omejenimi pooblastili je vedno našel pot za pomoč prebivalstvu. To bogato komponento je prenašal na takratni mladi rod.

■ Kakšno vlogo pa je v vašem življenju imela Zveza prijateljev mladine?

Poleg Rdečega križa je skrbela za popestritev in pomoč socialno šibkim družinam. Zraven sem bil že v rani mladosti. Takrat je v Postojni živela čudovita gospa Ema Hojkar, ki je po dekretu prišla iz Ljubljane delat v Postojno. Že takrat so se zbirala sredstva; vrhunec je bila poletna kolonija, kamor so šli otroci zaradi zdravstvenih razlogov, iz socialno šibkih družin in samoplačniki. Veliko energije v dobrobit otrok so vložili Suzana Cerkvenik, Sonja Vidergar, Romana Derenčin in Jernej Verbič. To so bile kolonije med 250 in 400 otrok. Mlajši smo pridobili izkušnje in z leti tudi vodili kolonije. Ti čudoviti ljudje so nam dali neko bogastvo, predvsem pa veliko spoznanje, da je poklonjeno življenje morda drugačno od želja, a je iskra življenja dosti lepša, če družba kot celota prispeva neko dodano vrednost. Zanimivo je, da se to ni končalo, ko sem si ustvaril družino, ampak se je nadaljevalo.

■ Težkih trenutkov, pri katerih težko ostaneš hladen, ni bilo malo, kajne?

Kot mladi up so me po nekem naključju poslali na Kosovo na srečanje jugoslovanskih pionirjev. To je bil zame kot odhod na Luno ali v Ameriko, ki sem jo videl v filmu. Pri dvanajstih letih prvič zdoma v svetu, ki je bil drugačen. Vedel sem, da prihajam v Prizren, a je bil zame kot velemesto. Ampak v Postojni smo imeli na cesti avtomobile, ne krav in konjev. Videl sem velike zgodbe in njihovi pečati so pustili dosti grenkobe. Blazno bedo siromaštva. Mogoče je bila to še ena nit več, ki

je spodbudila, da je treba narediti več malih korakov, da lahko kot družba naredimo en velik korak naprej.

■ **Še en pomemben spomin v življenjskem albumu me zanima, in sicer osamosvojitve.**

Ta zgodba se je pripravljala dve leti, duh Primorcev je bil izrazit. Vedeli smo, da vojna bo. Nihče ni vedel, ali bo trajala minuto, leto ali več. Pripravljali smo se za leto ali dve. Na več lokacijah smo zakopali hrano in orožje, postavljali smo ekipe za oskrbo. Odziv Postojnčanov je bil neverjeten. V postojnski občini je bilo pri ljudeh spravljenega več kot polovica orožja na Primorskem. Duh Primorske ni vstal samo septembra, v naši občini je vstala Primorska vsak dan. Če je bilo za domačine to težko obdobje, je bilo še težje za tiste, ki so tukaj službovali v JLA. Vsem se je ponudilo, da prestopijo v TO, razumem pa, da je bil to za njih težek trenutek. Velika večina teh ljudi je prestopila, nekateri pa so zaradi osebnih pogledov ostali v JLA. Eden med njimi je gospod, ki se je zaradi družine odselil s pripadniki armade na področje Srbije in je ključno pripomogel, da

smo uspešno preprečili artilerijski napad na Postojno. V vseh slovenskih krajih je bilo domoljubje na vrhuncu, redkokje pa so se domačini brez krvnih in prijateljskih navez tako angažirali in pomagali vojakom, ki so bili na služenju. Nameščali so ljudi, ki so bežali čez zidove, in jih sami razvažali po Jugoslaviji.

■ **Potem pa so prišli še begunci iz Bosne.**

Prišlo je več kot 3000 mater, starcev, bolnih, invalidov in otrok. Prihajali so z avtobusi, velika večina tudi peš. Ob reki Savi so se luči hiš ugašale, vrata se niso nikjer odpirala, vse do Postojnskih vrat. Humanitarci, Civilna zaščita in Občina so le sistem za logistiko. Če ni za tem ljudstva, ki je pripravljeno sprejeti te ljudi v svojo sredino, ne narediš nič. Postojnčani so svoje srce odprli. Begunci so imeli le svojo usodo, plastično vrečko in spomine na tiste, ki so jih izgubili. Imeli pa so tudi upanje v Slovenijo. Mnogi so danes naši soobčani.

■ **Kako se je na začetku devetdesetih porodila ideja o ustanovitvi radia?**

V pripravi na vojno smo imeli cilj postaviti radio, ker smo bili prepričani, da bo JLA najprej raketirala oddajnik na Nanosu. Še danes smo trdno prepričani, da je hrvaški pilot namenoma poškodoval zelo malo objektov in antenskega sistema. Isti pilot je potem prebegnil v hrvaško vojsko.

S prijateljem Gorazdom Čukom sva nato ocenila, da bi bila postavitev radia v regiji dodana vrednost temu prostoru. V letu 1993 sva začela uresničevati projekt Radio 94. Jaz sem takrat želel, da bi lahko tam mladi bendi snemali in da se lahko govori tudi po pst-wjnsku.

Večina ljudi, ki so bili zaposleni na radiu prvi dan, so še danes tam. Ta radio je nekaterim ljudem dal možnost, da so se oblikovali na medijskem področju. Skuša informirati v domači besedi. Radijci se trudijo vključevati velik odstotek slovenske glasbe, kar razumem kot poslanstvo. Na radiu so ljudje z velikimi humanitarnimi vrednotami, saj s programskimi vsebinami obveščanja pripomorejo tudi k zbiranju pomoči potrebnim.

■ **»Gorje je med nami in vedno ga ustvarja samo človek,« so besede iz govora na letošnji občinski prireditvi. Kako ob zavedanju tega sploh ohraniti upanje v človeštvo?**

Če imaš srečo, da se rodiš v taki državi, kot je Slovenija in še na ločnici Notranjske in Primorske, vidiš, da je upanje samo v človeku. Nihče te more pobrati, ko padeš, razen človek. Bogastvo in duša Postojnčanov in Postojnčank sta neizmerena, potrjena v zgodovini, včeraj in predvčeršnjim. Imamo niz izredno mladih ljudi v prvih borbenih linijah. Poglejmo samo naša prostovoljna gasilska društva in niz humanitarnih. 98 odstotkov ljudi, ki izvajajo humanitarno pomoč, so prostovoljci. To je tisto upanje, ki te drži. Verjamem, da bo zgodovina tega kraja tudi za nami ravno tako močna. Postojnčanom in Postojnčankam se zahvaljujem, ker so mi omogočili, da skupaj gradimo mozaik humanitarnosti in pomagamo pomoči potrebnim ter plemenitimo poslanstvo, da je človek človeku človek.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Ljubo Vukelič.

ZANIMIVOSTI

Zdrava, lepa in varna drevesa

Manjša skupina ljudi se je v začetku maja odzvala povabilu Društva Drobnovratnik na sprehod pod krošnjami cvetočih postojnskih dreves. Špela Koblar Habič in Nina Doles sta v poldrugi uri dolgem sprehodu približali nekaj značilnosti mestnih dreves in predstavili participativni projekt *Drevesa v Postojni – naši najboljši sosede*, ki ga izvaja Občina Postojna.

Participativni projekt *Drevesa v Postojni – naši najboljši sosede* se izvaja drugo leto. Del projekta je nedavna strokovna presoja, v kateri je arborist predlagal odstranitev 28 mestnih dreves. V društvu so predlagali, da se ob tem takoj zasadijo nadomestna. Na Jamski cesti so npr. znova zasajene lipe, a težava več dreves iste vrste je, da so potencialno izpostavljena istemu škodljivcu. Trenutno je v Postojni veliko lip, javorjev in platan, teh vrst je torej dovolj.

Mestni park zdaj krasita na novo zasajena ginko in nezahtevna šmarna hrušica, ki bo razveseljevala z okusnimi sadeži. Med drevesi, ki poleg prijetne sence nudijo užitne plodove, so tudi koprivovci, zasajeni ob prenovljeni Tržaški cesti in parkirišču zdravstvenega doma. Lani zasajene japonske češnje so se letos pokazale v čudovitem razcvetu, a njeni plodovi za ljudi niso užitni.

»Mestna drevesa morajo biti zdrava, lepa in varna,« pravi **predsednica društva Špela Koblar Habič**. Obči-

Mestna drevesa morajo biti zdrava, lepa in varna.

no želijo spodbuditi, da bi drevesa nadomeščala sproti. »To je ena od ključnih težav Postojne, da drevesni fond drastično upada.« Korak k izboljšanju je priprava katastra dreves v mestu. Sicer pa so člani društva popisali zelenice brez dreves (v lasti Občine) z namenom, da bi jih tam do konca leta zasadili. Prepričani so, da »več dreves v mestu pomeni bolj prijetno mesto«. Drobnovratnik

predvideva tudi delavnice: ena teh bo namenjena projektantom in urbanistom, saj opažajo, da se zanemarljivo standard za zaščito dreves. Načrtujejo še izobraževanje za pravilno obžagovanje odraslih dreves. Želijo namreč doseči, da ljudje, ki delajo z drevesi, delajo strokovno.

Besedilo in fotografija: Jaka Zalar.

V imenu je končno tudi zdravstvo

Srednja gozdarska, lesarska in zdravstvena šola Postojna v maju niza dogodke, ob tem pa širši javnosti predstavlja svoje novo ime. Tudi v letošnjem šolskem letu se lahko pohvalijo z uspehi na tekmovanjih, v domačem kraju pa so znova poskrbeli za tekmovanje v drevesnem plezanju. Prenovili so knjižnico v dijaškem domu in odprli demenci prijazno točko. Ob koncu meseca bodo predstavili še zaključne izdelke mizarjev.

Maj je bil na postojnski srednji šoli vedno pester, a glavni namen to kratkega bogatega dogajanja je promocija njenega novega imena **SGLZŠ**. Z njim želijo poudariti tudi prisotnost šolskih programov s področja zdravstva, saj jih izvajajo že 16 let. S pristojnim ministrstvom so v lanskem oktobru sklenili dogovor, v letošnjem marcu pa prejeli nov sklep o ustanovitvi šole. V začetku meseca je v dijaškem domu teden dni gostovala razstava o generalu Rudolfu Maistru, organizirali so zdaj že tradicionalni izmenjevalnici oblačil in knjig. »To je nekaj, kar bomo verjetno tudi v prihodnje krepili, mogoče celo vzpostavili nek kotiček, kjer bo to dostopno celo leto,« razlaga **ravnatelj Miha**

Uhelj. 11. maja so slavnostno odprli prenovljeno šolsko knjižnico, sicer vzpostavljeno leta 1981, ko je bil na mestu nekdanjega Grand hotela Adelsbergerhof zgrajen nov dijaški dom. Uspešno so izvedli že 7. tek Zdravstvena teče ravno na mednarodni dan medicinskih sester. V okviru dogodka pa so kot prva šola v Sloveniji vzpostavili demenci prijazno točko; ta bo na voljo za informacije in pogovor o demenci.

Zaradi preteklih epidemičnih let šele zdaj zaznamujejo pomembne okrogle obletnice, kot je 40-letnica postavitve dijaškega doma. 18. maja so na zabavnem popoldanskem dogodku praznovali tako sedanji

Na SGLZŠ so 18. maja na zabavnem popoldanskem dogodku praznovali sedanji in nekdanji dijaki in zaposleni.

kot nekdanji dijaki in zaposleni. S tekmo v drevesnem plezanju so 20. maja začeli Teden gozdov; državno tekmovanje so prvič pripravili pred šestimi leti. V okviru šolskega programa so poskrbeli za prikaz prižiga oglarske kope. »Vsako leto pripravimo razstavo zaključnih izdelkov dijakov iz programa mizar.« Obeta se tudi letos med 29. majem in 2. junijem. Dijaki SGLZŠ se lahko ob koncu šolskega leta pohvalijo še z vrhunskimi rezultati na tekmova-

njih. Na aprilski Lesarijadi, tradicionalnem srečanju lesarskih šol, je dijak **Rok Debevec** osvojil 3. mesto v izdelavi intarzije, **Jakob Jan** in **Maša Kurent** pa sta na češkem gozdarskem tekmovanju dosegla v različnih disciplinah prvo, drugo, tretje in ekipno drugo mesto. **Učitelj Marko Grandljič** je za povrh pri metu sekire zasedel 2. mesto.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Kakšen je recept za vitalnih sto let?

»Delala sem od malih nog,« je na vprašanje o receptu za dolgost življenja dobrovoljno odgovorila Marija Požar. V aprilu je v Domu upokojencev Postojna praznovala sto let. Nasmehana kot mladenka, v družbi svojcev, domskega vodstva, osebja in sostanovalcev se je veselila častitljivega osebnega praznika. Čestitke in cvetje ji je namenil tudi župan Igor Marentič.

Družina ji pomeni vse na svetu in najlepše ji je, ko pri svojih otrocih in njihovih družinah zaznava, da so zadovoljni in srečni. V njihovo življenje se nikoli ne vtika. Hvaležna jim je za vso skrb in ljubezen, a ko si je zlomila kolk, je ugotovila, da bo najbolje, če gre v dom. Tako se je odločila sama, saj ni želela, da bi otroke obremenjevala. V domu je zadovoljna, ima družbo sostanovalcev, osebje prijazno skrbi zanjo in tudi hrana je dobra. »Dokler lahko hodim, čeprav s pomočjo hoduljice, mi je lepo,« je skromno dejala. Otroci, vnuki in pravnuki jo pogosto obiščejo, zato ji ni dolgčas. Njena vedno večja družina je lepo povezana in to jo osrečuje. O tem priča tudi izvirno darilo, ki ga je prejela za stoti rojstni

Marija Požar je v aprilu dopolnila okroglih sto.

dan – knjiga s številnimi družinskimi fotografijami in nekaj ljubečimi spominskimi zapisi. Gospa Marija je tudi pri stotih še zelo bistrh misli. V pogovoru je razgrnila svojo življenjsko zgodbo. Izhaja iz kmečke družine Jager iz Landola. Ne otroštvo ima lepe spomine, čeprav so skupaj s štirimi sorojenci veliko delali na kmetiji. V mladosti je med vojno izgubila tri brate – starejšega so ubili Italijani, drugi je končal v taborišču v Nemčiji, tretji je umrl v Ljubljani. Četrty brat je bil v Afriki in se je vrnil leta 1946. Med vojno je spoznala svojega bo-

dočega moža Franca Požarja iz Gorenj. Tri leta je služil vojaščino v Rimu, po kapitulaciji Italije se je vrnil domov. Kmalu zatem je v maščevalnem nemškem požigu hiš v Gorenjah zgorela tudi Požarjeva domačija. Družina se je preselila v Landol, kjer je bila ena od hiš prazna. Franc je nato odšel v partizane, po koncu vojne se je vrnil in z Marijo sta se leta 1947 poročila. V zakonu so se jima rodili trije sinovi – Franc, Radovan in Bojan. Mlada družina se je čez nekaj let preselila iz Landola v Francevo obnovljeno hišo v Gorenje. Franc je bil v službi v kmetijski zadrugi v Planini, Marija je doma skrbela za družino. Čez nekaj časa so kupili hišo v Postojni, šola in služba sta bili tako veliko bližje. Mož je ljubiteljsko kot samouk igral harmoniko, zato so bila druženja v krogu družine in prijateljev vedno prijetna. Franc je umrl pred 18 leti, a za Marijo so vedno lepo skrbeli otroci z družinami in tudi danes niso nič manj povezani.

Ob slovesu sem ugotavljala, da sta recept za Marijino zadovoljstvo pri stotih letih predvsem odprtost in ljubezen. Iz pogovora je bilo jasno, da sprejema vse, kar ji življenje namenja, da je globoko hvaležna za vse lepe trenutke in za ljubezen družine.

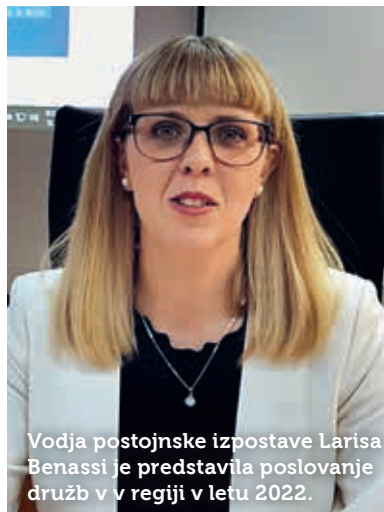
Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv DU Postojna.

Postojnska podjetja med najbolj dobičkonosnimi v regiji

Postojna je gonilna občina, kadar govorimo o poslovanju podjetij v Primorsko-notranjski regiji. Podatki postojnske izpostave Ajpesa namreč kažejo, da so postojnski podjetniki v letu 2022 ustvarili tretjino vsega neto čistega dobička. Vsa podjetja v regiji so leto sicer zaključila z več kot 90 milijonov evrov dobička, inflacija pa je njegovo visoko rast močno okrnila. Plače zaposlenih v regiji zaostajajo za državnim povprečjem in so se zaradi inflacije še znižale.

Postojnska izpostava Agencije za javnopravne evidence in storitve (Ajpes) je v maju predstavila poročilo o poslovanju družb v Primorsko-notranjski regiji. 1160 družb s sedežem v regiji (nekoliko več kot leto prej) jim je posredovalo letna poročila za lansko leto. Vsekakor so podjetja v regiji lahko zadovoljna z izkupičkom, saj so leto 2022 zaključila z neto čistim dobičkom v višini 90,3 milijona evrov. »Pozitivno je poslovalo 71 odstotkov družb. Rast dobička je bila 18-odstotna,« pojasnjuje

vodja postojnske izpostave Larisa Benassi. Ampak je vanjo močno zarezala visoka inflacija. Benassijeva je sicer dodala, da so podjetja v regiji presegla državno povprečje dobička; tukajšnje družbe so med slovenskimi regijami na šestem mestu. Pri uspešnosti poslovanja »so najbolj zaslužne srednje družbe – ustvarile so prek 40 odstotkov vsega neto čistega dobička«, prednjačijo predelovalne dejavnosti. Srednjih podjetij je v regiji sicer dva odstotka, mikro-podjetij pa kar 81 odstotkov.

Vodja postojnske izpostave Larisa Benassi je predstavila poslovanje družb v regiji v letu 2022.

Med družbami je največ izvoznikov; več kot polovico prihodkov od prodaje so namreč ustvarili na tujih trgih, s tem presegajo državno povprečje. Dobiček je najbolj narasel na področjih turizma, zavarovalništva, gradbeništva ter prometa in skladiščenja. Najbolje so poslovali

podjetniki iz občine Postojna, saj so zabeležili tretjino vsega neto čistega dobička oziroma 31 milijonov evrov. Sledita občini Ilirska Bistrica in Cerkljica. Podrobnejše podatke za območje postojnske občine bo Ajpes Postojna posredoval kasneje. Za podjetja »kapital predstavlja več kot polovico vseh sredstev in je še narasel« skupaj z likvidnostjo, zadolževanje je manjše kot na ravni države. Povprečna bruto mesečna plača zaposlenega v regiji je 1799 evrov, torej sedem odstotkov višja kot predlani, upoštevajoč inflacijo pa se je celo znižala. »Zaradi delovno intenzivnih panog« plače v regiji tudi precej zaostajajo za slovenskim povprečjem, nižje so za 12 odstotkov. Število zaposlenih se je zvišalo, in je bilo ob koncu lanskega leta 8915.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: arhiv Postojnskega prepiha.

Gospodarski forumi: učimo se od najboljših!

Gospodarski forumi v organizaciji GZS Regionalne zbornice Postojna so v osmih letih postali vir navdiha in motivacije za marsikoga, z letošnjim letom pa so se kot primer dobre prakse razširili na vse regijske zbornice GZS. K spremljanju pogovorov z uspešnimi gospodarstveniki vabijo zlasti mlade, saj se tako lahko učijo od najboljših.

Srečanja so kmalu po internih začetkih postala dostopna širši javnosti, zadnjega pol leta pa si organizacijo forumov deli vseh 13 regijskih zbornic pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS). Koordinacija ostaja v domeni postojnske in **direktorja Boštjana Požarja.** Sam je zelo ponosen na že 80 gostov, med katerimi so najeminentnejši gospodarstveniki v državi: Igor Akrapovič, Sandi Češko, Stojan Petrič, Franjo Bobinac, Otmar Zorn in številni drugi.

»Glede na namen forumov, torej prenos izkušenj in poslovnih praks, so bili za naša podjetja bolj zanimivi gosti iz drugih regij,« opravičuje Požar izostanek prepoznavnih imen iz regije, kjer se sicer že vsi dobro poznajo. »Vabili smo predvsem tiste, ki so posel začeli in so tudi lastniki

kapitala. Kasneje pa bodo vabljeni gosti glede na uspehe in dosežke njihovih podjetij, aktualnost tematik, gospodarske nagrade ipd.«.

Praktično vsi povabljeni pustijo izjemen vtis in pogosto presenečajo s svojimi pristopi. »Vsi imajo vizijo, jasne cilje, strateški pogled, inovativnost, razumevanje pomena zaposlenih v podjetju in še kaj,« ugotavlja Požar. To, da najboljši gospodarstveniki povedo iz prve roke, kako se spoprijemajo z določenimi izzivi, šteje za neprecenljivo.

Direktor podjetja LIV Systems Damjan Švigelj izpostavlja tudi kasnejše neformalno druženje in izmenjavo izkušenj. »Všeč so mi zanimive zgodbe in hudomušne prigode, saj novinarka **Marjana Grčman** vedno najde tudi kaj zabavnega. Gre za malo drugačen pogled v razvoj po-

Zadnji letošnji forum "v živo" z Martinom Jezerškom je bil odlično obiskan.

slov – med pogovorom včasih dobiš potrditev svojega, drugič se utrne kakšna iskrica. Ta srečanja dajejo res pozitivno energijo.«

Marsikatero podjetniško idejo je mogoče prenesti tudi v javni sektor, zato se direktorjem in podjetnikom med občinstvom občasno pridruži tudi kateri od županov. »Prav je, da politika prisluhne gospodarstvu,« še pravi Požar in si želi predvsem več mladih (bodočih) podjetnikov. »Tako se lahko učijo od najboljših in najbolj uspešnih.«

V času epidemije so dogodki postali spletni, zdaj pa jih izvajajo večinoma hibridno. Organizatorji

se trudijo za čim več srečanj v živo, spletni forumi pa seveda prinašajo tudi novo občinstvo. Po novem najdemo na naslovu gospodarskiforum.gzs.si tudi podcaste.

Ker gre odslej za skupno zgodbo regionalnih zbornic, bodo te občasno tudi na drugih lokacijah. Pomladna sezona se bo tako zaključila 13. junija, ko bodo na Primorski gospodarski zbornici v Kopru v živo in spletno gostili za zdaj še nerazkrita gospodarstvenika.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Preizkusili so valjčke in šablone

Številni muzeji po svetu so 18. maja zaznamovali Mednarodni dan muzejev. Pridružili so se mu tudi v Notranjskem muzeju Postojna, kjer so pripravili delavnico za družine ter javno vodstvo po občasni razstavi. Njihov naslednji večji projekt bo junijska Poletna muzejska noč.

Mednarodni dan muzejev je Mednarodni muzejski svet razglasil že leta 1977, letošnja tema pa se je osredotočila na trajnostni razvoj muzejev in njihovo družbeno dobrobit. V Notranjskem muzeju Postojna so 18. maja med 10. in 20. uro na široko odprli svoja vrata in sprejeli približno 120 obiskovalcev. Okrog 40 se jih je udeležilo tudi sobopleskarske delavnice, kjer so otroci spoznavali valjčke in šablone ter si z njimi okrasili nahrbtnike. Ple-

skarske pripomočke so preizkusili tudi na steni. V znamenju občasne razstave je bilo tudi javno vodenje. **Muzejska svetnica in avtorica razstave Magda Peršič** je zbrane popeljala po občasni razstavi o soboslikarstvu in črkoslikarstvu na Postojnskem in Bistriškem. Razstava bo na ogled do vključno 4. junija.

V muzeju so se odločili, da se pridružijo tudi vseslovenski akciji Zveze prijateljev mladine Slovenije »Za

Avtorica razstave Magda Peršič je zbranim predstavila številne zanimivosti soboslikarstva in črkoslikarstva na Postojnskem.

družine brezplačno» in v Tednu družin ponudijo možnost brezplačnega ogleda razstav in zbirk. Njihov naslednji večji projekt bo Poletna muzejska noč, ko se bodo

17. junija posvetili obdobju zgodnje ledene dobe.

Besedilo: Jaka Zalar, fotografija: Ana Čič, Notranjski muzej Postojna.

Naši POrtreti: Tomo Križnar in Bojana Pivk - Križnar

Majski pogovorni večer v ciklu Naši POrtreti je, kot je napovedal direktor knjižnice Uroš Mlinar, prinesel »vsebinsko težko«. V goste so tokrat povabili Toma Križnarja in njegovo življenjsko soprotnico Bojano. Oba priseljence – Bojana je Logatčanka, Tomo pa iz Naklega – imata Postojno za svoj dom, čeprav sta z dušo vedno tudi nekje v Nubskih gorah. In prav okoli Nub se je sukala glavnina pogovora z novinarko Heleno Premrl.

Tomo in Bojana imata Postojno za svoj dom, z dušo pa sta vedno tudi v Nubskih gorah.

Tomo Križnar že skoraj dve tretjini svojega življenja bje boj za preživetje tega staroselskega afriškega ljudstva. Pravzaprav, je pripomnil, je sam že napol Nuba, Bojana pa mu kot »ena njegovih dobrih vil« stoji ob strani zadnjih deset let. »Brez nje bi verjetno obupal in odnehal,« je priznal pred polno čitalnico knjižnice. Tudi Bojani ni enostavno živeti z vsemi pretresljivimi izkušnjami, pa tudi s Tomom ne, saj ga je, kot pravi, težko dohajati. Učiteljica med otroki na OŠ Logatec zato najde dušni mir,

ona pa jim vrača z odstiranjem pogleda v drugačne svetove.

Premrlova je mirovnega aktivista skozi klepet peljala od zaključka študija ekonomije in sanjske managerske službe do trenutka, ko je varnost zamenjal za iskanje »svojega prostora pod soncem, kjer se bo počutil čistega«, in naprej skozi desetletja njegovih prizadevanj za Nube.

Vanje in v njihovo domovino Afriko se je zaljubil potem, ko je s kole-

som prekriznil malodane pol sveta. »Nube so kot zajčja luknja tega planeta, druga resničnost, ki je morda bolj resnična od naše znanstveno-realistične resničnosti,« je dejal Križnar in se dotaknil tudi razlogov, ki so pripeljali do genocida nad njimi, globalnih geostrateških interesov, lova na sužnje in današnje državljanske vojne v Sudanu.

Opozoril je na duhovno in kulturno krizo zahodnega sveta ter posvaril pred nevarnostjo, ki ga takšno razmišljanje prinaša. »Obnašamo se superiorno, namesto da bi črpali iz zakladnice staroselskih ljudstev, ki nam lahko pokažejo pot iz ekološke in eksistencialne krize.«

Ob številnih izkušnjah s politiki in njihovimi praznimi obljubami Križnar ne pozabi na dr. Janeza Drnovška in njegovo vlogo pri humanitarinem projektu za Darfur. Brez dlake na jeziku pa okrcja humanitarne organizacije, ki jih po njegovem vodijo birokrati namesto antropologov in poznavalcev človeške narave.

Križnarjeva sta opisala tudi svoj trud proti širjenju gobavosti med staroselci in njuno doslej še neuspešno akcijo za nakup potrebnega transportnega vozila. Na obzorju je tudi že njun naslednji projekt: film Pismo Evropi. Pred evropske odločevalce v Bruslju pa bi rada prav zdaj, ko je Sudan v ognju, pripeljala predsednika

sudanskega osvobodilnega gibanja Abdelaziza Al-Hiluja.

Ob Svetovnem dnevu knjige so v knjižnici pripravili dogodek Noč in kruh in z njim navdušili tako otroke kot starše. Po navdihu Milčinskove Balade o koščku kruha so pekli kruh in brali zgodbe, ob tem pa spoznavali stare, s kruhom povezane običaje. Ogledali so si še po Tavčarjevem romanu prirejen animirani film Visoška kronika, za dogodek pa so vsebinsko prilagodili tudi avtorski produkt Detektivka v knjižnici.

Ob Tednih vseživljenjskega učenja so lego kocke predstavili kot pripomoček pri učenju za otroke s posebnimi potrebami in prikazali, kako lahko tudi oni sodelujejo v zapletenih rokodelskih procesih, kot je tkanje. To tematiko nadaljuje tudi aktualna razstava Vključujoče spretnosti **Helene Primc** in **Urbana Guliča**. Sedaj pa je tudi pravi čas za obisk Knjižnice semen, kjer si lahko izposodite doma pridelana semena zelenjave, jeseni pa jih vrnete v obliki svežih semen.

7. junija bodo v Naših POrtretih gostili **Bojana Volka**, z njim se bo pogovarjal **Vital Jurca**.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Ščuka upihnila trideset svečk na torti

Naj gre za kostum, fotografijo ali straniščno školjko, s temi rekviziti so člani gledališke skupine Ščuka iz Planine obujali spomine na nekdanje predstave iz tridesetih let delovanja. Petčlanska zasedba je stopila na oder 22. aprila, po predstavi pa poskrbela tudi za torto in srečelov. Veliko krajanov je v skupini pustilo svoj pečat, gonilna sila zadnjega obdobja pa je trojica, ki še naprej goji ljubezen do ljubiteljskega gledališča.

V Planini so že v osemdesetih letih postavili na oder gledališko predstavo, skupino Ščuka, ki deluje v okviru Kulturno umetniškega društva Planina, pa nato ustanovili leta 1993. Poimenovali so jo po priljubljeni Partljičevi predstavi – njihovi prvi, ki so jo uprizorili – in ribi, ki plava v bližnji Unici. Nagačena ščuka, zvezda prve predstave, še vedno krasí steno lokalne gostilne, kjer se je prvotna zasedba zbirala pred tremi desetletji. **Franci Petkovšek** je eden od soustanoviteljev skupine, pri njej pa še vedno aktivno sodeluje. Pravi, da je v Planino prišla mlada učiteljica, ki je prvotne člane navdušila za ljubiteljsko gledališče. Petkovšek skupaj z **Majo Batagelj** in **Zdenko Kanoni** sestavlja sedanjo zasedbo. Za predstavo ob obletnici sta se priložitno pridružili še **Cilka Blažon Goljar** in **Tina Žnidaršič**, ki sta se iz Planine odselili.

Predstave skupine Ščuka so pravzaprav edinstven zapis časa. S tretjo po vrsti *Peg, srček moj* so se uvr-

stili na Linhartovo srečanje, kjer so našli scenarij za prihodnjo sezono. Zdenka Kanoni je v komični drami *Mobi* igrala z zlomljeno ključnico v letu, ki so ga zaznamovale poplave v Planini. »Zaradi mene smo imeli vaje dopoldne, ker takrat me je mož lahko pripeljal, po temi se pa ni upal voziti čez polje,« se spominja. Toliko truda so vložili v predstavo, odigrali pa jo le enkrat. Sreče ni imela niti v predstavi *Kdo je ubil Mici*, saj si je na generalki ob padcu zlomila roko. *Modna agencija Grande* je nastala po Majini avtorski zgodbi, navdihnil jo je film *Hudičevka* v Pradi. Velik projekt je bila Vilharjeva *Jamska Ivanka*, ki so jo postavili tudi na oder ljubljanskega Cankarjevega doma. *Lažnivka* pa je povezana z začetkom epidemije. Imeli so srečo, da so premiero pripravili nekoliko prej kot običajno. Kmalu po ponovitvi je bilo namreč javno življenje omejeno.

»Smo res pravi ljubitelji gledališča. Mislim, da se to vidi iz našega delovanja,« je prepričan Petkovšek

Člani gledališke skupine Ščuka so na odru obujali spomine na nekdanje predstave iz tridesetletnega delovanja.

in nadaljuje, da si je pridobljeno znanje vedno želel prenesti tudi na mlajše generacije. Danes dobrih 800 prebivalcev vasi je nekdanj premočlo po več kot 20-člansko skupino. »Po Postojni so me cukali za rokav, kdaj boste s Ščuko prišli,« se spominja Petkovšek. Skupina se lahko pohvali tudi z zasluženimi priznanji; z njimi je bil ves trud za trdo delo poplačan. »Če prideš v tako skupino, potem veš, da boš moral dati veliko svojega časa za vaje in vikende za gostovanja,« je jasna Maja Batagelj.

»To, kar se je zgodilo danes, niti malo ni samoumevno. Verjetno tudi vi svoje življenje gledate skozi predstave.« S temi besedami je članom skupine za častitljivo obletnico

čestitala **vodja postojnske območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti Anja Kocman** in dodala, da so »edina gledališka skupina v naših krajih, ki deluje kontinuirano«. Na odru pa je podelila tudi Linhartove značke za večletno udejstvovanje na področju ljubiteljske gledališke dejavnosti. »Hitro je minilo,« je ocenil Petkovšek in ob priklonu dejal, da je bilo lepo »vseh teh 30 let, upajmo, da bo vsaj še trideset«. Fotografije preteklih predstav si lahko ogledate do konca leta v Kulturnem domu Planina; v letošnjem letu načrtujejo tudi knjižico. Vsekakor pa bodo veseli novih članov, le pocukajte jih za rokav.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Foto atelje Postojna.

Prvomajsko jutro z budnico

»Letos je bilo na budnici več godbenikov kot v preteklih letih, saj smo se okrepili s podmladkom. Veseli smo bili tudi poslušalcev, prav v vseh krajih so nas pozdravili v večjem številu kot pred covidnim obdobjem,« je svoje vtise zadovoljno delila Sara Lumbar, predsednica Postojnske godbe 1808. Mladim godbenikom je tudi pri koračnici enakovredno »pariral« najstarejši član, 83-letni Albert Kobal, za godbenike »stric« Berto.

Godbeniki so s tradicionalno budnico tudi letos že v ranih urah zaznamovali prvomajsko jutro v postojnski in pivški občini. Najprej so zaigrali na Titovem trgu in pred Domom upokojencev v Postojni, nato so se v pivški občini pomudili v Šmihelu, na Kalu, pred Parkom vojaške zgodovine in ob občinski stavbi v Pivki ter v Trnju.

Prva postaja ob povratku v postojnsko občino je bil Orehek, nato pa so bile še Hruševje, Veliko Ubelsko in Dilce. Povsod so jih lepo sprejeli; v nekaterih krajih jim vaščani pripravijo pogostitev v želji, da se tudi po nastopu še malo družijo.

Godbeniki so si ne glede na generacijske razlike odlična družba, kar se odraža ne le pri igranju, ampak

Godbeniki so v Orehku zaigrali sredi vasi, ob vaški lipi pri cerkvi.

tudi na njihovih piknikih. Letošnji praznični prvi maj ni bil izjema, po tradiciji so ga zaključili s piknikom na Mačkovcu. Pridružili so se jim tudi družinski člani. To je nedvo-

mno odličen pristop pri vzgoji podmladka.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv Postojnske godbe 1808.

Skupini Okra in Elum odprli Tedne ljubiteljske kulture

Od 19. maja do 18. junija pod okriljem Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti poteka vseslovenska akcija Tedni ljubiteljske kulture, namenjena podpori ustvarjalcev in promociji ljubiteljske kulture po vsej Sloveniji in zamejstvu. JSKD Postojna pokriva območji postojnske in pivške občine; otvoritveno prireditev v Postojni je 19. maja predstavljala postavitve likovne razstave na prostem – na Tržaški ulici pod nadstreškom nekdanje blagovnice.

Kljub neugodnim vremenskim razmeram se je na prireditvenem platu zbrala presenetljiva množica obiskovalcev. Prireditve je združevala dva dogodka, otvoritveni je bil nastop Vokalne skupine Elum. Pevke so kljub mladostno igrivemu videzu kot skupina zajadrale v polnoletnost. S svojimi priredbami ljudskih in etno viž ter priredbami sodobnih popularnih avtorjev nas razveseljujejo na nešteti priložnostnih prireditvah, tudi porokah. Pod taktirko zborovodkinje **Karoline Repar** se že leta udeležujejo zborovskih tekmovanj, med stalnicami so Sozvočja, regijski tematski koncerti. Nagrade so prav tako vsakoletna stalnica.

Skupina Okra se je s svojimi likovnimi deli prvič predstavila v 12-članski zasedbi

Obiskovalce je pozdravila **Anja Kocman, vodja območne izpostave JSKD Postojna**, in besedo predala **likovni kritičarki in članici Okre Poloni Škodič**. Ta je predstavila likovna dela skupine, ki se prvič predstavlja v 12-članski zasedbi. Stvaritve se sprehajajo v različnih tehnikah, od realističnih podob do abstrakcij, prevladujejo pa platna in akrilne barve. **Jasmina Čelan, snovalka in povezovalka skupine**, je pojasnila namen in lokacijsko simboliko postavitve razstave. Postojna je z ureditvijo mestnega jedra naredila prvi korak in osrednjemu delu dala prenovljeno zunanjo podobo. V nadaljevanju Tržaška ulica potrebuje vsebino, energijski pretok, ki ga lahko

damo samo mi, tu živeči posamezniki, združeni v želji po medsebojnih stikih. Zato nosi razstava simbolično ime Srečevanja.

Po nadaljevanju pevskega nastopa VS Elum se je zunanja prireditev podaljšala v prijetno kramljanje ob pijači, prigrizku in želji, da je bilo to le prvo snidenje vseh nadaljnjih srečevanj. Razstava je bila prenešana v steklene izložbe stavbe, kjer si jo mimoidoči lahko do nadaljnjega ogledajo. Organizatorji se za sodelovanje zahvaljujejo lastniku stavbe **Marku Ivančiču**.

Besedilo: Marino Samsa, fotografija: Valter Leban.

Slavenci so pokazali tudi hudomušno pevsko plat

Dvajsetega maja je v Glasbeni šoli Postojna v okviru Tednov ljubiteljske kulture zazvenel letni koncert Vokalne skupine Slavna. Kulturno društvo Slavina ga je organiziralo v sodelovanju z Občino Postojna in Glasbeno šolo Postojna. Koncert je obogatila še gostujoča vokalna skupina Šumljak iz Budanje.

Vokalna skupina (VS) Slavna bo prihodnje leto praznovala svojo dvajseto obletnico delovanja in ob tej priložnosti namerava izdati zgoščenko. Številčno se je okrepila, sedaj je v zboru 15 pevcev, od jeseni 2021 deluje pod umetniškim vodstvom **Mirana Žitka**. Kot sami pravijo, jih pesem opaja z ljubeznijo in krepi njihovo prijateljstvo. To se še najbolj opazi na vajah, ki so poleg petja zapolnjene z dobro mero igrivosti in smeja. Za tokratni koncert so pripravili raznolik program v dveh delih: v prvem so odpeli pet pesmi, med njimi tri narodne.

Vokalno skupino Šumljak, gostjo večera, sestavlja deset možakov iz zgornje Vipavske, iz

Slavence povezuje glasba in prijateljstvo, a tudi vztrajnost. Krona rednih vaj in priprav so koncerti, kot je bil tokratni letni z najlepšo nagrado: lepim odzivom poslušalcev

najbolj vetrovnega dela doline. Ime so si nadeli po lokalnem potoku. Prihajajo iz vasi Budanje in Dolge Poljane, njihovi pevski začetki pa segajo v leto 2005. Dve pevovodji je leta 2012 nasledila **Katarina Kodele Zadnikar**, skupina se je pomladila in se uveljavila v kulturnem življenju Vipavske doline. Ta večer so obiskovalcem pripravili sedem pesmi različnih avtorjev in skladateljev, med njimi tudi *Tri prošnje* Črtomira Šinkovca. Pesem je uglasbil Alojz Srebotnjak.

V drugem delu koncerta so pevci VS Slavna odpeli tri hudomušne pesmi izpod peresa manj znanega kobariškega skladatelja Hrabroslava Volariča, rojenega 1863. leta. Umrl je pri komaj

31 letih. S pesmijo *Nos* so razvedrili in nasmejali poslušalce, saj so v hudomušno koreografijo vključili umetne nosove. Pri pesmi *Cigan* z besedilom Alojza Merharja in glasbo Antona Foersterja jih je na klavirju spremljala **pianistka Snježana Pleše Žagar**. Za zaključek večera so Slavenci gostujočemu ansamblu zapeli še čisto pravo vipavsko pesem in s tem humorno potrdili Budančcem, da so pravi Primorci, medtem ko smo Postojnčani nemara res Notranjci. Ženski del nastopajočih si je prislužil šopek cvetja, med njimi tudi mlada povezovalka programa **Saša Zafred**.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Veselimo torej se!

Šest tisoč maturantom, ki so 19. maja zaplesali na ulicah slovenskih mest, se je pridružilo tudi skoraj 170 postojnskih. Letos so ob spremljavi Straussove četvorke iz operete Netopir zaplesali na Trgu padlih borcev. Ob slovesu od srednješolskih klopi so jih z aplavzom pozdravili tudi profesorji, sošolci, sorodniki in mimoidoči.

Tradicionalna maturantska četvorka pod okriljem plesne zveze Slovenije vsako leto podira rekorde, saj se ji pridružujejo tudi maturanti v petih drugih evropskih državah. Tako naj bi letos v edinstvenem evropskem projektu istočasno zaplesalo med osemnajst in devetnajst tisoč maturantov.

Postojnski maturanti – 136 s ŠC in več kot 30 s SGLZŠ – so pred odhodom na prizorišče zapeli maturantsko himno in se v spremstvu razrednikov odpravili na Trg padlih borcev. S spodbudnimi besedami so jim popotnico v novo življenjsko obdobje namenili **direktorica Šolskega centra Postojna Helena Posega Dolenc, ravnatelj Srednje gozdarske, lesarske in zdravstvene šole Postojna Miha Uhelj** in **župan občine Postojna Igor**

Pred nekdanjo gimnazijo je zaplesalo skoraj 170 maturantov z obeh postojnskih srednjih šol.

Marentič. Zaželeli so jim uspešen zaključek srednješolskega izobraževanja in uspehe pri vseh nadaljnjih življenjskih »izpitih«.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Občina Postojna.

PISMA BRALCEV

Iz šolske knjižnice Osnovne šole Miroslava Vilharja Postojna

April je mesec knjige. Obeležila ga je tudi šolska knjižnica Osnovne šole Miroslava Vilharja Postojna. V sredo, 19. aprila, smo v Kulturnem domu Postojna organizirali poseben večer, ki smo ga poimenovali Večer za knjigo. Obarvalo ga je 36 mladih, ki so se številnemu občinstvu predstavili z glasbo in besedo.

Večer s knjigo je zaživel na odru Kulturnega doma Postojna

Šolske knjižničarke so v začetku marca razpisale literarni natečaj na temo knjig. Ob tem se je porodila zamisel za glasbeno-literarni večer, na katerega so povabile tudi Glasbeno šolo Postojna in bivše učenke. Na dogodku so poleg nagrajenih besedil predstavili poslanstvo šolskih knjižnic in zbirali sredstva za nakup knjižničnega gradiva. Pridobiti nam je uspelo 1.100 evrov sredstev za obogatitev skromne zbirke knjig, za kar se donatorjem, obiskovalcem in predvsem podjetju Kolektor iz srca zahvaljujemo.

V petek, 21. aprila 2023, pa smo obeležili Noč knjige. 11 učencev je preživelo noč v knjižnici. Aktivno so sodelovali v različnih aktivnostih: preizkusili so se v iskanju zaklada, udeležili so se okrogle mize in razpravljali o knjigi Gorana Vojnoviča Sinica in taščica, povzpeli so se na Soviž ter sodelovali na čarovniški delavnici. Noč je prehitro minila, a porodile so se številne nove zamisli.

Besedilo: Magdalena Svetina Terčon;
fotografija: David Terčon.

»Senčenje na delovnem mestu«

V petek, 14. aprila, smo na Šolskem centru Postojna s srečanjem in zahvalo mentorjem in mentoricam obeležili zaključek programa »Senčenje na delovnem mestu« za dijake in dijakinje četrtega letnika gimnazije.

Dijaki in dijakinje četrtega letnika gimnazije so poklice spoznali neposredno na delovnih mestih.

Karierna orientacija, ki poteka na šoli, vključuje več področij, ki jih dijaki raziskujejo: svoje osebnostne lastnosti, okolje in možnosti, ki jih slednje nudi, vsebino študijev in poklicev. Sem sodi tudi projekt »Senčenje na delovnem mestu«. Dijakom omogoča spoznavanje poklicev tako, da za en dan obiščejo delovna mesta, ki jih želijo spoznati, in opazujejo mentorja pri opravljanju vsakodnevnih nalog. Dijaki so izkušnjo ocenili kot zelo koristno, saj so spoznali veliko novega.

Senčenje omogoča dragoceno izkušnjo tudi za mentorje, saj lahko tako spoznajo mlade ljudi na njihovi poti odrasčanja in jim pomagajo

pri odločitvi za prihodnost, delodajalci pa lahko na ta način predstavijo svoje podjetje in spoznajo bodoči potencialni kader. Senčenje tudi nas kot šolo povezuje z delodajalci tako v lokalnem kot tudi v bolj oddaljenem okolju.

Zahvaljujemo se Inštitutu za mladinsko politiko Ajdovščina, zlasti gospe Vanji Debevec, ki je vodila projekt, Občini Postojna, ki je projekt finančno podprla, še posebej pa mentorjem in mentoricam, ki so se prijazno odzvali, ter ustanovam, ki so senčenje omogočile.

Besedilo: šolska svetovalka Marija Pirihi;
fotografija: Urška Letič.

Goste mednarodnega turnirja Postojna Open 23 je pozdravil župan Igor Marentič.

KARATE

Drugo nedeljo v maju je Karate klub Postojna v stari športni dvorani izpeljal mednarodni turnir Postojna Open 23. Nastopili so tekmovalci in tekmovalke (od malčic do veteranov) iz osmih držav – Avstrije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Izraela, Italije, Črne gore, Srbije in seveda največ iz Slovenije. Turnirja z odličnimi tekmovalnimi pogoji se je udeležilo 63 klubov s skupno 373 nastopajočih; imeli so 492 nastopov.

Kar 57 klubov je poseglo po medaljah, najbolj pa se je po žlahtnosti izkazalo Društvo za karate Celje. Osvojilo je pet zlatih, tri srebrne in bronasto medaljo. Na turnirju so nastopili tudi vsi trije postojnski klubi – **KK Postojna** (15 nastopajočih), **KK Mawashi Postojna** (13) in **Shotokan KK Postojna**. Slednji je po vrednosti medalj osvojil 33. mesto. Domači tekmovalci, tokrat predvsem mlajši, so v katah in borbah osvojili skupno 21 medalj – zlato, štiri srebrne in 16 bronastih. Postojnski boljši rezultati oziroma medalje: Shotokan KK Postojna (1 – 0 – 2), deklice – 1. mesto **Sara Mišić**; KK Mawashi (0 – 1 – 8), ekipa malčic – 2. mesto (**Ema Valenčič**, **Leila Dautović**, **Laura Gombač**); KK Postojna (0 – 3 – 6), kadeti – 2. **Filip Subotić**, dečki – 2. **Djordje Simić**, malčice – 2. **Tobia Sajovic**.

JADRANJE

V grškem Patrasu se je sredi maja končalo Evropsko prvenstvo v jadranju za olimpijski IQ FOIL. V težkih tekmovalnih razmerah in močnem vetru (22–29 vozlov) sta nastopila tudi mlada jadralca iz Planine Lina in brat Val Eržen.

Lina Eržen je v močni konkurenci dosegla zastavljeni cilj in se uvrstila v zlato skupino. Prvenstvo je zaključila na končnem 45. mestu ter na visokem 11. mestu v konkurenci mladih tekmovalk U-21. **Val Eržen** je jadral v srebrni skupini in končal na 87. mestu. Kot najmlajši tekmovalac v floti je bil veliko boljši v konkurenci U-21 in je v njej med 32 nastopajočimi osvojil 19. mesto.

KEGLJANJE

S finalnim nastopom najboljših kegljačev in kegljavk s treh mednarodnih turnirjev, ki so aprila potekali na kegljiščih v Postojni, Pivki in Cerknici, se je v organizaciji KK Proteus Postojna na kegljišču v Športnem parku 27. aprila uspešno zaključil letošnji finalni turnir **Notranjska Open 2023**.

Nastopilo je 16 igralcev in 8 igralk, povečini slovenskih reprezentantov. Pri kegljačih je prvo mesto in nagrado 550 evrov osvojil 22-letni mladi reprezentant Denis Pašić, sicer član KK Pivka. Do finala je izločil Uroša Stoklasa (Pergola), dva članska reprezentanta Mateja Lepeja in Kristijana Mijatovića, v velikem finalu pa še 18-letnega domačina, reprezentanta **Matevža Vilharja**. Ta je v polfinalu odpravil izkušenega Borisa Benedika (KK Zadar).

Pri kegljavkah je slavila in prejela tudi denarno nagrado 300 evrov izkušena Brigitte Strelec iz novega prvoligaša Ograjca (Ljubljana). Boljša je bila od Marijane Liović, članice tretje-uvrščene ekipe hrvaškega državnega prvenstva Istre Poreč. Na poti do finala je odpravila mlado domačo reprezentantko **Tino Mržljak** in Alenko Jakša (Cerknica).

Najboljši igralec vseh treh turnirjev je bil Uroš Stoklas (Pergola) – 2064, drugi pa Matej Lepej (Triglav) – 2032. Med domačini so se najbolj izkazali: **Žiga Požar** na 14. mestu (1840), **Dominik Ogrizek** na 15. (835) in **Dani-jel Lavrič** (rep. SLO) na 16. (834). Najboljša igralka je bila Brigitte Strelec (Ograjca) – 1863, najboljši domači uvrstitvi sta dosegli reprezentantki **Nataša Tibola** z 11. mestom (1702) in **Maša Miklavc** z 19. (1639).

Na državnem prvenstvu v Trzinu v disciplini sprint za kategorijo U-23 se je tretjega mesta veselil **Matevž Vilhar**, peti je bil **Anže Cej**, enajsti pa **Nejc Požun**. Na državnem prvenstvu za veterane in veteranke v Rušah so podelili naslove v desetih starostnih skupinah. Dve medalji gresta tudi v KK Proteus, naslov prvaka je v svoji kategoriji osvojil **Zlatko Pajnič** – podrl je 616 kegljev. Peti je bil **Miran Poprask** (553), tretje mesto pa je osvojila **Jožica Može** (491).

V hrvaškem Varaždinu potekajo ta mesec tri vrhunska mednarodna tekmovanja: 8. svetovni pokal U-14, 15. svetovno prvenstvo U-18 in 10. ekipno svetovno člansko prvenstvo.

Za slovensko izbrano vrsto nastopajo tudi mlada postojnska kegljača **Matevž Vilhar** in **Anže Cej** ter članska kegljavka **Tina Mržljak**; selektor za mladi moški nacionalni vrsti pa je postojnski trener **Denis Čenanović**. Slovensko kegljanje je spet bogatejše za srebrno medaljo, ki sta jo v disciplini tandem osvojila Postojnčan **Matevž Vilhar** in Litijčan **Vid Ponebšek** v kategoriji U-18. Do finala sta premagala češki, francoski in hrvaški dvojec; v njem pa je bil šele po dodatnih metih boljši romunski par. V ekipni konkurenci je **Matevž Vilhar** z reprezentanco Slovenije osvojil še nevhvaležno četrto mesto.

ŠAH

V Radencih je maja potekalo 33. DP v standardnem šahu tako za člane kot mladince, vsi so odigrali po devet krogov. Postojnski klub je spet bogatejši za dve medalji – zlato in srebrno; osvojila sta ju **Leon Škrbec** in **Anja Beber**.

V konkurenci do 20 let je 16-letni **Leon Škrbec** postal državni prvak, osvojil je 6 točk. Nastopil je tudi v članski konkurenci; ponujale so se mu celo stopničke, a je z velemostrom Matejem Šebenikom le remiziral in končal na še vedno visokem 5. mestu. V konkurenci do 20 let je šahirala tudi 12-letna **Anja Beber** in v mladinski konkurenci nabirala predvsem izkušnje. Ponovno se je izkazala, zbrala 4,5 točke in osvojila naslov podprvakinje.

Športno stran je pripravil Brane Fatur.

Leon Škrbec je v konkurenci do 20 let postal državni prvak.

Postojnska ekipa je na zaključnem turnirju osmih ekip za fante do 16 let več kot zasluženo osvojila bronasto medaljo in navdušila številčno občinstvo.

KOŠARKA

Šolski center Postojna je ponovno gostil zaključni turnir osmih ekip za fante do 16 let. Košarkarsko društvo (KD) Postojna je skupaj s prostovoljci (od 11. do 13. maja) organiziralo tridnevni dogodek. Na vseh tekmah skupaj se je zvrstilo kar 3500 gledalcev. Tekmovanje je uspešno zaključila tudi domača ekipa, saj je po dveh zaporednih četrtih mestih tokrat zasluženo osvojila bronasto medaljo.

Četrtninalne tekme so potekale v četrtek in navijači so jih lahko spremljali od zgodnjih popoldanskih ur do poznega večera. V polfinale so se uvrstile ekipe: Ece Triglav Kranj, VBO Ljubljana, Cedevisa Olimpija in Perfect Move Postojna. Naši košarkarji so ugnali novomeško Krko (73 : 63). Varovanci **Vikija Trohe** so tekmo odlično začeli in povedli 27 : 9, nato pa se je ustavilo v napadu, in Krka se je popolnoma približala ter vzdrževala rezultat vse do zadnje četrtine, ko so Postojnčani pri rezultatu 48 : 47 naredili delni izid 15 : 2 in tekmo dokončno prelomili v svojo korist. Blestela je postojnska trojka **Nik Jović, Samed Grošić in Leon Jereb** in dosegla kar 69 točk.

V petek so v polfinalnih tekmah košarkarji Triglava premagali VBO Ljubljana (77 : 69). Tekma se je odločila v zadnjih treh minutah, v katerih Ljubljancani niso dosegli niti točke, Triglav pa jih je dosegel 7. Tekma

med ekipama Cedevisa Olimpija in Perfect Move Postojna je bila na zaključnem turnirju najboljša. Postojnčani so prvi polčas odigrali odlično in vodili za 18 točk, nato pa močno popustili v tretji četrtini, in Ljubljancani so jo dobili za 15 točk. Sledila je izjemno zanimiva in napeta zadnja četrtina. V njej so postojnski košarkarji vodili vse do dveh minut in pol pred koncem tekme, ko je zablestel igralec Olimpije Mark Morano Mahmutović. Dosegel je zadnjih šest točk za Ljubljancane in srečanje odločil (88 : 89). Postojnčani so imeli svoje priložnosti, a žoga ni hotela v koš, zgrešili so tudi 9 prostih metov. Na potek srečanja je vplivalo še nekaj sodniških odločitev. Pri domačinih je blestel Nik Jović, dosegel je kar 38 točk.

Časa za žalost po zapravljeni priložnosti za uvrstitev v finale praktično ni bilo, saj je bila tekma za tretje mesto na sporedu že v soboto dopoldne. Pred številnimi gledalci so domačini ponovno začeli zelo dobro in na začetku druge četrtine vodili že 31 : 20, nato pa ponovno popustili in VBO Ljubljana je na polčas odšla s petimi točkami prednosti (41 : 46). Po koncu tretje četrtine so gledalci že vedeli, da bodo spremljali napeto zadnjo četrtino, saj je bil rezultat po 30 minutah igre praktično izenačen (67 : 68) in osem minut pred koncem poravnana na 72, nato pa je sledil delni izid 7 : 0 v korist gostov. Do konca tekme je ostalo še šest minut. Na sceno sta

stopila Samed Grošić in Leon Jereb, dosegla za Postojno vseh 18 točk in svoji ekipi zagotovila bronasto medaljo. Postojnčani so si jo za prikazane igre več kot zaslužili. Igralec tekme je bil Leon Jereb z 42 točkami.

V finalu je Cedevisa Olimpija z lahkoto premagala Ece Triglav (98 : 66). MVP turnirja je postal Mark Morano Mahmutović (Cedevisa Olimpija) in bil hkrati tudi najboljši strellec. Med prvimi petimi strelci turnirja so bili kar trije Postojnčani: Nik Jović, Samed Grošić (tudi prvi skakalec turnirja) in Leon Jereb, najboljši tudi po ukradenih žogah ter hkrati izbran v najboljšo peterko. Poleg njega so bili izbrani še: Mark Morano Mahmutović in Bine Gabriel (oba Cedevisa Olimpija), Marko Sanabor (ECE Triglav) in Amadej Štular (VBO Ljubljana). V Postojni smo resnično imeli tridnevni košarkarski praznik, ki se je ob izjemnem vzdušju zaključil z rajanjem Postojnčanov ob osvojeni medalji.

Besedilo: Boštjan Blaško; fotografija: Valter Leban.

BALINANJE

Medtem ko se je ekipno državno prvenstvo za balinarje oziroma tekmovanje v Super ligi že končalo (BK Postojna je osvojil končno šesto mesto), pa najboljše slovenske ženske balinarske ekipe naborajo ligaške nastope v 1. ligi za članice. V devetčlanski ligi tekmujejo

tudi balinarke BK Postojna in so po trinajstih odigranih krogih uvrščene v zgornjo polovico lestvice.

Trenutno vodi ljubljanski Krim. Postojnčanke so četrte; do sedaj so dosegle šest zmag, dvakrat remizirale in bile trikrat poražene. V spomladanskem delu, ki se je pričel 15. aprila, so Postojnčanke odigrale štiri tekme: na domačem balinišču v Zeleni dvorani so s 14 : 10 premagale Agrochem Hrast in s 17 : 7 Milje, pri sosedih Pivki Oro Metu so slavile s 16 : 8, doma pa izgubile proti vodeči ekipi v ligi 10 : 14. Državno ekipno prvenstvo se končuje 17. junija s tekmo 18. kroga v gosteh proti Agrochemu Hrastu. V klubu se nadajo, da bodo visoko uvrstitev zadržali, morebiti pa poslegli po tretjem mestu.

Brane Fatur

LOKOSTRELSTVO

V maju je bila izjemno aktivna in uspešna mlada postojnska lokostrelka Tinkara Kogej Kardinar, ki sicer tekmuje za klub iz Slovenske Istre, LK Ankaran.

Najprej je uspešno nastopila v kadetski reprezentanci Slovenije na tekmi za evropski mladinski pokal v Čatežu in v posamični konkurenci zasedla peto mesto. S sotekmovalcem Oskarjem Gnidovcem je nastopila še v mešanih parih. V kvalifikacijah z ukrivljenim lokom sta nastreljala 1309 krogov in postavila nov državni rekord. V kasnejšem finalu sta zaostala le za zmagovito francosko ekipo in se tako okitila s srebrno medaljo.

Sredi maja je v Arboretumu Volčji Potok pri Kamniku potekal lokostrelski Veronikin pokal 2023; v njem je nastopalo skorajda 300 lokostrelcev iz 33 držav. Ponovno se je z odlično uvrstitvijo oziroma zmago izkazala Tinkara Kogej Kardinar. V kvalifikacijah z ukrivljenim lokom v kategoriji U-18 je bila šele peta, v polfinalu je odpravila češko lokostrelko, v finalu pa še klubsko sotekmovalko Nežo Nanut.

Brane Fatur

Zahvala dr. Božiću za šestletno vodenje pro bono zobne ambulante

Župan Igor Marentič je v znak hvaležnosti in zahvale na sprejem povabil izjemno cenjenega domačega zobozdravnika, ki ga odlikujejo strokovnost, predvsem pa nesebičnost in humanitarnost, Želimirja Božića dr. dent. med.

Po šestletnem delovanju edine tovrstne pro bono zobne ambulante v Sloveniji, ki jo je s pomočjo donacij, porabljenih izključno za plačilo zobotehničnih storitev, vodil zobozdravnik Božić, leta zaključuje z obratovanjem. V obdobju šestih let je bilo v ambulanti oskrbljenih 188 oseb, ki so obiskale ambulanto kar 665-krat. Storitve v pro bono zobni ambulanti, ki je s svojim delovanjem začela junija 2017, so bile na voljo upravičencem

iz občin Postojna in Pivka ter proslcem za azil. Zobozdravnik Božić je prostor in svojo podporo širokosrčno ponudil morebitnemu nasledniku, saj se zaveda, da je skrb na področju zdravstva

prioriteta in enakopravna pravica za vse. Ko določeni posamezniki niso obravnavani v okviru sistema, sta zato toliko bolj pomembna srčnost in povezovanje, kar smo v teh letih dokazali tudi Slovenska filantropija, Center za socialno delo Postojna, občini Postojna in Pivka ter dr. Božić. Poleg predanosti svojemu poklicu je dr. Božić od nekdaj tudi aktivist in prostovoljec. Med drugim je bil predsednik Krajevne skupnosti Štivan, predsednik in aktivist društva anonimnih alkoholikov ter medobčinskega društva gluhih in naglušnih. V veliko veselje pa mu je bilo delati tudi z otroki in lokalno šolo.

Kot je na sprejemu pri županu poudaril zobozdravnik Božić, mu je bilo sodelovanje v veselje in potrditve, da je mogoče s pomočjo drugih doseči tudi lastno zadovoljstvo in zadoščenje brez materialnih koristi, kar mu bo ostalo v izredno lepem spominu.

Kulturni dom Postojna zaključuje uspešno sezono

Aprila je Kulturni dom Postojna zaključil uspešno abonmajsko sezono za otroke in odrasle. V organizaciji Občine Postojna in številnih drugih prirediteljev pa se dogodki vrstijo tudi tekom meseca maja in dalje do konca šolskega leta.

Abonmaja za odrasle in otroke, ki sta obsegala vsak po 6 predstav različnih gledališč in izvajalcev, še nista zaprla vrat kulturnega doma. V aprilu so izven abonmaja odraslo publiko navdušili Ičkoti, ki so v Postojno pripeljali festival-ic smeja, pa dolgo pričakovana predstava koprodukcije Gledališča Koper in SNG Nova Gorica Tutošomato z Iztokom Mlakarjem v središču. Prav prejšnji teden pa je v vlogi glasbenika na odru blestel tudi Gojmir Lešnjak Gojc s predstavo Moj život je ROKentrol, v kateri je z ekipo profesionalnih glasbenikov obiskovalcem ponudil izkušnjo rock cabareta. Otroci so uživali v predstavah Mala Princesa postojnskega Baletnega društva, gostili smo tudi Mavrično ribico v gledališki

različici in pretekli torek še plesno pravljico Pomislite na nas. Šolarje je JSKD OI Postojna povabil na ogled treh predstav otroškega ljubiteljskega gledališča na regijskem srečanju, vrtec Postojna pa je vseskozi redni gost kulturnega doma, saj pripravlja svoj lastni abonma in v dvorani prireja tudi druge dogodke za javnost, kot je nedavni tradicionalni koncert z naslovom Pomlad prihaja. Gostili smo dobrodetni glasbeno literarni večer Osnovne šole Miroslava Vilharja, pa Podjetniško akademijo ter različna predavanja, delavnice in izobraževanja. Med slednjimi je tudi projekt Naše vrednote, v sklopu katerega je Občina Postojna v kulturnem domu dva dni gostila ravnatelje, učitelje in vzgojitelje postojnskih šol in vrtcev. Strokovno predavanje o pozitivni komunikaciji je vodil psiholog in pedagog dr. Kristijan Musek Lešnik.

Tudi junij bo namenjen predvsem šolam za kulturne vsebine ob koncu šolskega leta: predstave Lutkovnega gledališča Maribor in Šentjakobskega gledališča Ljubljana ter kino projekcije za različne starostne skupine. Z julijem pa se program seli na Titov trg, kjer bo tekom poletja na voljo širok nabor brezplačnih kulturno-zabavnih dogodkov.

Prvi sestanek nove komisije za mladinska vprašanja

Komisija za mladinska vprašanja Občine Postojna je posvetovalno telo župana, ki celovito obravnava področja mladine in mladinskega sektorja v občini, o tem sprejema mnenja in stališča ter podaja predloge županu in občinskemu svetu. V začetku maja je komisija prvič zasedala v novi sestavi, ki je bila s sklepom župana imenovana v marcu. Na prvi seji so člani imenovali predsednico Nino Kapelj Lukman in njeno namestnico Urško Letič. Nato so člani komisije obravnavali lokalni program za mladino v občini Postojna 2018-2024, ki je glavno vodilo komisije pri zastavljanju ciljev in aktivnosti za njihovo uresničevanje. Ker se prihodnje leto izteče, so se posvetili tudi pripravam novega programa za naslednje obdobje. Nadalje so obravnavali pravilnik o štipendiranju v občini Postojna, saj je bilo podanih nekaj predlogov za spremembe pravilnika, in razpravljali o aktualnih temah s področja mladine.

DRUŠTVO ZA MENTALNO ZDRAVJE

vabi vse, ki trpite za različnimi simptomi tesnobe, depresije in drugih psihosomatskih motenj, da se pridružite **skupinam za samopomoč**.

Obenem si prizadeva za ureditev **psihiatrčnega sanatorija**. Projektu, ki bo lahko rešil marsikatero posameznika, lahko pomagata tudi vi. Prispevke in donacije društvo sprejema na račun **SI56 0201 1025 7289 119**.

Več informacij na 031 643 782 – predsednik društva Zlatko Jajčanin.

OKREPČEVALNICA BH

Nudimo vam:

- DNEVNE MALICE – vsak dan nekaj okusnega
- PIZZE
- KEBAB in HAMBURGERJE
- jedi z ŽARA

Za **NAROČILO** in **DOSTAVO NA DOM** nas pokličite na št. **070/157-280**

GRADBENA DEJAVNOST

Izvajamo naslednja dela:

- izdelava in urejanje fekalne in meteorne kanalizacije, drenaž ...
- rušitvena dela
- zemeljska pripravljala dela
- urejanje, vzdrževanja in novogradnja javnih in zasebnih poti, cest, pločnikov in ostalih površin
- asfaltiranje
- intervencijska dela
- vzdrževalna dela v stanovanjskih objektih (menjava radiatorjev - zamrznitev priključkov, razna manjša popravila...)
- slikopleskarska dela
- pregled cevi s kamero

V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA,
SMO VAM V POMOČ S PRIJAZNO BESEDO IN
CELOSTNO ORGANIZACIJO ZADNJEGA SLOVESA

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ✦ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ✦ izkop in priprava groba, priprava poslovljne vežice
- ✦ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ✦ ekshumacija
- ✦ organizacija pogrebne svečanosti
- ✦ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ✦ pevci, trobentač, poslovljni govor
- ✦ pogrebna oprema
- ✦ urejanje grobov

DODATNE INFORMACIJE: KOMUS d.o.o.
Jeršice 3, Postojna, Dežurna št.: **041 377 294**
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

Računovodski servis

VİPO

Tea Poropat s.p.

Naslov pisarne: Kazarje 10, 6230 Postojna

✉ tea@rs-vipo.si ☎ +386 (0)40 190 900 (Tea)
✉ marko@rs-vipo.si ☎ +386 (0)40 669 888 (Marko)

- ◆ Izkušnje nabiramo že več kot 25 let;
- ◆ Znanje – kakovost;
- ◆ Prenos podatkov in oddaljenost nista oviri (sedanji programi to omogočajo);
- ◆ Sodelovanje z vsemi oblikami poslovnih subjektov (s.p., d.n.o., d.o.o., društva, idr.).

**Nudimo kompleten servis, da lahko Vi
v miru opravljate svojo dejavnost.**

KOMUNALA
SEŽANA PE Postojna

**POGREBNA
DEJAVNOST**
05 73 11 242

CVETLIČARNA
065 55 96 50

KJE SMO?
Kosovelova ulica 1,
6230 POSTOJNA

OPTIKA NADOH
POMIKALOVA ULICA 8, POSTOJNA

50% popust na sončna očala preteklih sezon

- ✓ hitra izdelava in montaža korekcijskih očal
- ✓ sončna očala in sončna očala z dioptrijo
- ✓ pripomočki za nego očal in leč
- ✓ očni pregledi

Preglede opravljamo v lastni ambulanti
vsak četrtek od 16:30 dalje.

Opravlja jih dr. Emil Oblak, optometrist.

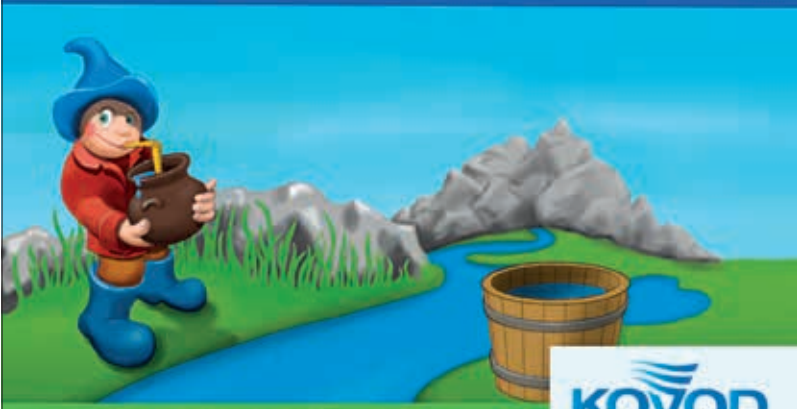
Datumi naslednjih pregledov

- 1. 6. 2023
- 8. 6. 2023
- 15. 6. 2023
- 22. 6. 2023

Tržaška cesta 8, 6230 Postojna
www.optikanadoh.com
05 72 62 137

VODKOV ZABAVNI DAN

Skupaj se bomo zabavali, plesali, družili, preizkusili v vodnih igrah, ustvarjali, spoznavali naše junake...

POSTOJNA (Titov trg)
torek, 6. junij

PIVKA (trg pred Krpanovim domom)
sreda, 7. junij

od 8.30 do 9.30 za vrtce
od 9.30 do 12.00 za razredno stopnjo OŠ

**POLETNA
MUZEJSKA
NOČ**

17.6.2023
18:00-24:00

Razstava
**ZGODNJA LEDENA DOBA PRI
NAS: NOVA ODKRITJA**

18:00
Otroška delavnica
**Kako so praljudje zakurili ogenj brez
vžigalic in izdelava orodja iz kosti in
kremena z Branetom Červekom**

20:00
Odprtje razstave in predavanje
**Zgodnja ledena doba pri nas; nova
odkritja**

Več informacij na www.notranjski-muzej.si

Dirka po Sloveniji

Postojna navija!

14. - 16. junij na Titovem trgu v Postojni

14. junij - ŠPORTNA SREDA

- 16.00** Start cestne runde in predstavitev (Kolesarski klub Postojna)
- 17.00** Šola rolanja (REPEAT, Tibor Rep)
- Parkour trening (ŠD Parkour Postojna)
- Tečaj na spretnostnem kolesarskem poligonu (ŠD MTB Postojna)
- Mala šola hokeja na rolerjih (IHK Piščanci)
- Start turnokolesarske ture (Turnokolesarski odsek PD Postojna)
- 18.30** Start oglednega teka po trasi Postojnskega teka (ŠD Postojna teče)
- 19.00** Plesna vadba na prostem (Anita's dancefloor)

15. junij - DRUŽINSKI ČETRTEK

- 16.00** Zabavne igre z žogo za Ljudsko Univerzo (Športna zveza Postojna)
- 17.00** Animacija na hoduljah (Teater Cizamo)
- Šola rolanja za otroke 4+ (Cici telovadba)
- Delavnica izdelave navijaških rekvizitov (Notranjski muzej Postojna)
- Delavnica menjave gum in servisa kolesa (Center trajnostne mobilnosti)
- Start kolesarske ture za družine (Bike Slovenia)
- 18.00** Vožnja s poganjalci in kolesi na poligonu (Cici telovadba)
- Igra in tekmovanje v fillholu (Cici telovadba)

16. junij - DAN ZA DIRKO

- 8.30** Pohodi po lokalnih pešpotah za otroke in mladino
- 10.00** Risanje in barvanje ciljne ravnine na Tržaški cesti
- Delavnica izdelovanja navijaških rekvizitov
- Poslikave obraza
- 12.00** PO-migaj z DJ Krmpyem
- 12.30** PRVI PRELET KOLESARJEV (po Ljubljanski cesti)
- 12.45** POSbikes štafetna tekma kolektivov
- 14.00** Virtualno kolesarjenje s kolesarsko simulacijo Simathlon
- 14.15** DRUGI PRELET KOLESARJEV (po Tržaški cesti)
- 14.50** PRIHOD KOLESARJEV V CILJ IN PODELITEV NAGRAD
- 15.30** PROGRAM NA TITOVEM TRGU PO KONCU DIRKE:
- DJ Krmpy
- Plesni nastop (Plesna šola Artifex)
- Prihod Erazma Predjamskega in Ravbarja (Društvo Kašča)
- Razglasitev zmagovalcev natečaja Postojna navija!
- Podelitev diplom zmagovalcem Korona ture
- FREE STYLE SHOW atraktivna predstava kolesarskih akrobacij slopestyle (Summa Veldes)
- Parkour jam (Parkour Postojna)
- Delavnica rolanja z demonstracijo (REPEAT)
- Delavnica ekstremnega kolesarstva (Summa Veldes)

30
1993-2023

ES Tour
SLOVENIA

Cilj 3. etape Dirke po Sloveniji Postojna, 16. junij 2023

OBVESTILO O CESTNIH ZAPORAH V ČASU DIRKE:

16. junija bodo v času dirke ceste po občini občasno zaprte, skladno s časovnico in profilom trase 3. etape.

Premične zapore v občini pričakujemo med 11.45 in 18.00, in sicer se približno pol ure pred prihodom kolesarjev cesta zapira za ves promet.

Trasa kolesarje pelje preko Planine (12:15) v Postojno (12:30) po Ljubljanski in Titovi cesti proti Rakitniku (12:35), Prestranku (12:37) ter nato proti Pivki (12:44), Knežaku (12:56), Šembijam (13:01) in Ilirski Bistrici (13:09). V Ilirski Bistrici zaokrožijo in se preko Podstenja (13:27), Šembij (13:31), Knežaka (13:35) in Pivke (13:47) vračajo v Postojno. Nato mimo Prestranka (13:54) v Orehek (13:59), v Hruševju (14:04) zavijejo na regionalno cesto ter mimo Dilc in Hrašč nazaj v Postojno na Tržaško cesto (prvo prečenje cilja ob 14:15). Po prečenju cilja zavijejo nazaj na Ljubljansko cesto proti Planini (14:27), kjer zavijejo v smeri Strmce, čez Lohačo, Studeno in se mimo Prepiha (14:38) in Postojnske jame (14:45) bližajo cilju. Iz Jamske ceste zavijejo na Kosovelovo (14:46) in nato po Tržaški proti cilju (14:48-15:25).*

Zapora Tržaške ceste:

Popolna zapora ciljne ravnine (med križiščem Jamske in Kosovelove ulice ter po Tržaški cesti do križišča Tržaške s Cesto v Log) bo od četrтка, 15. junija, od 18. ure do petka, 16. junija, do 18. ure.

Zapora parkirišča pri PTC Primorka:

Parkirišče bo zaprto od četrтка, 15. junija, od 18. ure do petka, 16. junija, do 18. ure (popolna zapora). Zaradi sejma in prireditve Mala guča bo na parkirišču ostala delna zapora vse do nedelje, 18. junija, do 8. ure zjutraj.

* Zapisana časovnica predvideva najhitrejši možen prihod kolesarjev in lahko nekoliko odstopa. Časovnica in profil trase sta objavljena na www.tourofslovenia.si in www.postojna.si

Tridnevni spremljevalni program bo podkrepjen tudi z glasbo in gostinsko ponudbo.

Vodnik dogajanja v občini Postojna

27. maj

8.30 Pohod po Izovi poti

- 12. pohod po Izovi poti na Vardo (pohod, kolesarjenje in konjeniki)
- 📍 Koče - na Andrejcovem vrtu
Org.: KŠD Koče, KS Prestranek

19.00 Letni koncert VS Alikvot

- Koncert Vokalne skupine Alikvot ob zaključku druge sezone
- 📍 Glasbena šola Postojna
Org.: KŠD Bakla

28. maj

4.00 Dobrodelni pohod na Sv. Lovrenc

- Pridružite se Alešu Finžgarju na enem od 10 vzponov s humanitarnim namenom Sv. Lovrenc nad Studenim
- 📍 Org.: BodyShock

30. maj

15.00 Filmska produkcija

- Brezplačna delavnica za mlade, prijave na mcp.si
- 📍 Mladinski center Postojna
Org.: MCP

18.00 Zaključna prireditev

- Evropa v šoli
- Podelitev priznanj nagrajencem natečaja s kulturnim programom
- 📍 Knjižnica B. Zupančiča Postojna
Org.: Društvo PO-PI, Knjižnica B. Zupančiča

31. maj

17.00 Izdelava stripov

- Brezplačna delavnica, prijave na mcp.si
- 📍 Mladinski center Postojna
Org.: MCP

18.30 Nastop učencev GŠ Postojna

- Javni nastop s podelitvijo nagrad najboljšim učencem
- 📍 Glasbena šola Postojna
Org.: GŠ Postojna

1. junij

18.30 Javni nastop učencev GŠ Postojna

- 📍 Glasbena šola Postojna
Org.: GŠ Postojna

2.-4. junij

10.00 Mednarodna razstava psov

- 📍 Letališče Postojna
Org.: Klub 5

3. junij

10.00 Vesele urice s konji

- Predstavitev priprave konja na jahanje in angleškega načina jahanja
- 📍 Konjeniški klub Postojna
Org.: KK Postojna in KŠD Koče

3. junij

18.00 Pozdrav poletju

- Revija harmonikarjev GŠ Vili Marinšek, skupina Tequila, Ines Erbus
- 📍 Kamnolom Hruševje
Org.: KD Hruško

4. junij

10.00 Brezplačen obisk muzeja

- Prvo nedeljo v mesecu je vstop v muzej za občane brezplačen
- 📍 Notranjski muzej Postojna
Org.: NMP

18.00 25 let Lovskega okteta Javorniki

- Slavnostni koncert z gosti
- 📍 Park pri Zeleni dvorani Postojna
Org.: LO Javorniki

6. junij

18.30 Zaključni koncert pihalnega orkestra

- 📍 Glasbena šola Postojna
Org.: GŠ Postojna

7. junij

17.00 Otroška predstava Rumeno čudo

- Pravljico v tehniki kamišibaj gledališča bo pripovedovala Polona Ženko
- 📍 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
Org.: Knjižnica B. Zupančiča, JSKD OI Postojna

19.00 Naši Portreti: Bojan Volk

- Pogovorni večer bo povezoval Vital Jurca
- 📍 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
Org.: Knjižnica B. Zupančiča, JSKD OI Postojna

9. junij

19.00 Korenine moje domovine

- Projekcija dokumentarca o izvoru slovenskega naroda in pogovor z ustvarjalci filma
- 📍 Avla dijaškega doma SGLZŠ
Org.: SGLZŠ Postojna

10. junij

9.00 S kolesi do Bil

- Vodenno kolesarjenje iz Koč do Bil in čez Rakiške senožeti nazaj
- 📍 Pred vaško hišo Koče
Org.: KŠD Koče

19.30 Razvoj in smrt punk-a na Slovenskem

- Predavanje Nejca Sedeja o punk-rock dediščini pri nas
- 📍 Vaška hiša Koče
Org.: KŠD Koče

12. junij

17.00 Demenca: odkrijmo jo pravočasno

- Brezplačno predavanje
- 📍 Ljudska univerza Postojna
Org.: LUP

13. junij

17.00 Vrtnice v kuhinji

- Kulinarčna delavnica s Slavico Smrdel v okviru Zelenega abonmaja, obvezne prijave: erika.svara@lu-postojna.si
- 📍 Podjetniški inkubator Perspektiva
Org.: LUP, NMP

14. junij

17.00 Postojna navija! - Športna sreda

- Športne aktivnosti in tečaji v sklopu programa Dirke po Sloveniji
- 📍 Titov trg
Org.: Občina Postojna

15. junij

17.00 Postojna navija! - Družinski četrtek

- Aktivnosti in animacije za otroke in družine v sklopu programa Dirke po Sloveniji
- 📍 Titov trg
Org.: Občina Postojna

16. junij

12.00 Postojna navija! - Dan za dirko

- Cilj 3. etape Dirke po Sloveniji s spremljevalnim programom
- 📍 Tržaška cesta, Titov trg
Org.: Občina Postojna

17. junij

Poletna muzejska noč

- 18.00 Otroška delavnica
- 20.00 Odprtje razstave in predavanje
- 📍 Notranjski muzej Postojna
Org.: NMP

19.30 Mobilne igre: od skice do milijonov uporabnikov

- Predavanje Nejca Sedeja o razvoju mobilnih iger
- 📍 Vaška hiša v Kočah
Org.: KŠD Koče

20.00 Mala Guča v Postojni

- Nastopajo Orkester Bojana Krstića (zmagovalci Guče 2022), Pivo in čevapi, AutEtno
- 📍 Parkirišče pred PTC Primorka
Org.: KTŠD PIČ, Občina Postojna

18. junij

20.00 Evropsko popotovanje - letni koncert MePZ

- Prvi letni in samostojni koncert MePZ Postojna z zborovodjem Klemnom Miklavčičem
- 📍 Glasbena šola Postojna
Org.: MePZ Postojna

20. junij

Moderni mozaiki

- Razstava mozaičnih slik Kulturnega društva Rak Rakek, na ogled do 28. avgusta
- 📍 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
Org.: Knjižnica B. Zupančiča, KD Rak Rakek

21. junij

16.00 Fete de la musique

- Nastopi in koncerti glasbenikov ob svetovnem dnevu glasbe
- 📍 Titov trg
Org.: Jazz hram

23. junij

16.00 18. Kresovanje na Prestranku

- Glasba in bogat spremljevalni program za vse generacije
- 📍 Igrišče OŠ Prestranek
Org.: KŠD Koče in KS Prestranek

20.30 Tradicionalni koncert ob kresni noči

- Nastopajo MePZ Postojna, MePZ Burja, pripovedovalsko-glasbena skupina Bajate
- 📍 Park pri Zeleni dvorani Postojna
Org.: MePZ Postojna, DU Postojna

21.00 KŠOPP-ovih 30

- Koncert ob 30. obletnici delovanja kluba, nastopajo Rock Partyzani, Mary Rose in Leteči odred
- 📍 Parkirišče pri vojašnicah
Org.: KŠOPP

24. junij

19.00 Koncert Postojnske godbe 1808

- Slavnostni koncert ob 215. obletnici godbeništvja na Postojnskem
- 📍 Atrij ZRC SAZU
Org.: Postojnska godba 1808

25. junij

6.15 Pohod na Sveto Trojico

- 12. tradicionalni pohod ob dnevu državnosti
- 📍 Pred vaško hišo Koče
Org.: KŠD Koče

do 18. junija

Tedni vseživljenjskega učenja

- Program aktivnosti in dogodkov spremljajte na www.lu-postojna.si
- Org.: Ljudska univerza Postojna

Tedni vseživljenjskega učenja 2023
(15. maj - 18. junij 2023)

**SPREMLAJTE
AKTUALEN
NAPOVEDNIK
DOGODKOV**

									AVTOR: MATEJ MISLEJ	ŽENSKA, KI PRODAJA SALAME	NEKOLIKO VINJENA OSEBA	KDOR JE ŠE Z NEKOM OBSOJEN	OZNAKA ZA SREDNJI		KONEC TEKMOVALNE PROGE	OKUŠALNI ORGAN	KONGRESNA PALAČA V WASHINGTONU	
									SLOVENSKI SAKSO-FONIST (ATI)					GLAS PRI HOJI				
															NAKLEP V PRAVU			
									NAUK O AKORDIH									
									LJUDSTVO V LAOSU						LUPINA, OLUPEK			
									NANDE VIDMAR						OLIVER TWIST			
															INTERNETNA DOMENA AVSTRIJE			
															BRENCELJ			
	NAJEMNINA ZA STANOVANJE	SPREMENLJIVKA V FUNKCIJI	DEJAVNOST, KI SE UKVARJA S PRAKTIČNIMI DELI	ŽIVINO-ZDRAVNIK	NRAVO-SLOVEC, MORALIST	DARILO		NEKDANJI AVSTRIJSKI HOKEJIST (THOMAS)	ČEŠKA PRITRDLJENICA				GLASBA ZA ENEGA IZVAJALCA					
									VEZIST V VOJSKI				SREDSTVO ZA OMRTVICENJE					
OBRED V KATOLIŠKI CERKVI							OSKRBA, NEGA ŽIVALI							KRAJ NA BRAČU				
														URADNI PIŠAR				
STENSKA OBLOGA							ARABSKI ZDRAVNIK IN FILOZOF									KOPALIŠČE V LJUBLJANI	PEVKA ŽNIDARIČ	
							ATLETINJA HORVAT											
KDOR JE PRIJET											REDKA KOVINA (Nd)							
											NASELJE PRI KRANJU							
GOVORJENJE BESEDILA ZA ZAPIS, DIKTAT						STANJE BREZ ZAVESTI									LITIJ			
						GUSAR									BAHAČ, POSTAVLJAČ			
KOŠARKAR OLIMPIJE ALIBEGOVIČ					ZNAMENJE ZA KONEC POVEDI					ŠKODIN AVTO								
					PEVKA UKRADEN					RIBJE JAJČECE								
FOSILNA SMOLA							BIKOV GLAS					DRŽAVNA BLAGAJNA					24 UR	
							PREGOVOR					PRVA ŽENSKA						
POTOVALNI NAČRT								DEL STAVBE V ZEMLJI					JUD					
								RIMSKA 6					KEMIJSKI SIMBOL ZA CIRKONIJI					
AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA							SKUPNOST EVROPSKIH TV POSTAJ											
NAJVIŠJA GORA V TURČIJI							ZNAMKA KOREJSKIH AVTOMOBILOV				PREBIVALEC AKRE							

A1 Ultra s 5G tehnologijo prinaša v vaš dom visoke hitrosti prenosa interneta in kakovosten TV signal. Priklop takoj, brez vrtanja in nepotrebnih kablov! Izkoristite 14-dnevni brezplačni preizkus! Informacije: A1 Postojna, na Tržaški 4.

A 1 Postojna podarja tri nagrade:

1. nagrada: **A1 Simpl paket** (GSM telefon + Simpl SIM kartica z dobroimetjem);
2. nagrada: **Potovalna torba in majica A1**;
3. nagrada: **Predpasnik in dežnik A1**.

Geslo nagradne križanke in svoj naslov pošljite na naslov Postojnski prepih, Ljubljanska c. 4, 6230 Postojna ali na e-naslov postojnski.prepih@postojna.si **naikasneje do 8. junija.**

Izžrebani nagrajenci aprilske križanke:

1. nagrado (bon za 30 % popust na katerikoli ponudbo ter FluffyPixels vrečka, majica in skodelica) prejme **RAJKO SKOK**, Rožna ulica 6, 6230 Postojna;
2. nagrado (FluffyPixels vrečka, majica in pletena kapa) prejme **ALEŠ HORVAT**, Pivška ulica 3, 6230 Postojna;
3. nagrado (FluffyPixels vrečka, majica in flaška) prejme **BLAŽ KOLAR**, Planina 112, 6232 Planina.

Nagrajenci naj za prevzem nagrad predhodno pokličejo na tel. št.: 030 649 649.

Iz fotoalbuma družine Škvarča iz Landola

Skozi Landol je svojčas tekla pomembna furmanska pot, jamborna cesta. Med postajami za oskrbo konj je bila tudi kovačija. Stara domačija Kovačevi v Landolu še danes stoji nasproti mitnice. S pomočjo Tomaža Škvarče in njegove mame Alojzije bomo obudili spomine na zadnja kovača v tem prostoru, brata Ivana in Antona Škvarča.

Po znanih podatkih se je Jože Škvarča (rojen leta 1765) kot 32-letni možakar iz Podkrajja leta 1797 priženil k Urši Počkaj v Landol. Najverjetneje sta postavila omenjeno hišo. Ker je domače ime Kovačevi, sklepamo, da se je Jože kot prvi ukvarjal s kovaško obrtjo. Imela sta osem otrok, tri hčere in pet sinov. Starejši sin Matija je nasproti Rupnikovih (v rojstni hiši svoje matere v Brinju) že imel uradno vpisano kovačijo. Jožetov sin Janez je nadaljeval kovaško obrt v Landolu, na očetovi domačiji. Ta se je skupaj z znanjem kot donosna preživetvena dejavnost prenašala iz roda v rod. Leta 1826 se je Janez poročil z Marijo Bole, Mežnarjevo od Fare. V zakonu so se jima rodili štiri otroci; žal je prvorojenec Valentin umrl star le nekaj mesecev. Hčerka Katarina (rojena 1862) se je poročila v vasi k

Zavitovim. Za sina Jakoba nimamo podatkov, sin Janez (1864–1964) se je poročil s sedem let mlajšo Katarino Brezec, Dulerjevo iz Studenege. Imela sta tri otroke: poleg sina Franca, ki je umrl star šest let, še hčerko Marijo in prvorojenca Janeza (1902). Slednji je bil kot edini sin v tedanji italijanski državi oproščen služenja vojaščine. Kot kovač je bil za takratne furmanske čase nedvomno polno zaposlen, iskan, spoštovan in dobro finančno prekrbljen. Leta 1925 se je poročil s Kristino Sever, Mihovo iz Predjame. V tedanjih dokumentih so jima priimek večkrat spremenili v Skvarca. Povila sta dve hčerki (prvorojenko Terezijo - Rezo in Franco) ter dva sinova. Starejšega, Janeza (rojenega 1929), so klicali Ivan, da ga niso zamenjevali z očetom. Brat Anton - Tone je bil dvanajst let mlajši, zato so starši Ivana določili za prevzemnika »grunta«. Doma so poleg kovačije vedno imeli vsaj par konj, seveda nekaj živine in prašiče, dela pa ni manjkalo niti v gozdu. Ivan je pri štirinajstih prebolel mumps in bolezen se je zaradi nepravilnega zdravljenja stopnjevala z vnetji ušes v naglušnost. V zrelejših letih mu je pustila sledi tudi na psihičnem zdravju. Kot oskrbovalec vojaških konj je bil za zasluge odlikovan in oproščen služenja vojaščine v povojni Jugoslaviji. Tone je vojaški rok služil v Novem Sadu.

Kot kovača sta Ivan in Tone oskrbovala okrog 400 konj z območja 14 vasi hrenoviške župnije, ubelske fare, Podgure, vse do Grčarevca. Nimalokrat sta delala cele dneve.

Kovačevi (od leve proti desni): Reza, Ivan, Janez, Kristina, Franca in Alojz Sever ter otroka Majda in Igor.

Konji so čez zimo počivali, zato so bili spomladi divji; občasno so jih morali pred oskrbo položiti na tla na hrbet in dobro privezati. Ob skupnem delu na tnalu sta se neverjetno ujemala, saj je bil Ivan levičar. Ob tem sta skrbela tudi za izdelavo in popravilo kmečkega orodja. Kot je povedala Tomaževa mama - Antonova žena Alojzija (Lampetova iz Landola) - sta bila brata različnih značajev. Ivan je bil zaradi bolezni večkrat nepredvidljiv, kljub pomanjkljivi izobrazbi je bil izredno pismen, dobro je obvladal matematiko in imel smisel za risbo. V šali je večkrat rekel: »Ti more nest pamet, ma jo moraš imet!« Ampak je bil predobrega srca, in so ga večkrat, ko je bilo treba plačati za opravljeno delo, tudi izkoristili. Ivan se ni poročil. Anton pa je bil »kšeftar«, vsako informacijo je znal oplemeniti in to prodati. Ko je bil Ivan še pri zdravju, sta šla večkrat z vlakom v Karlovac na semenj - malo zaradi posla, malo zaradi veselja do konj. Ideja je bila podobna, kot jo imajo današnji prekupčevalci z avtomobili: kupiti poceni, torej neuporabnega konja, »ga spraviti k pameti« in nato prodati za dvojno ceno. V tedanjem času je bila kovačija (v navezavi z vaško gostilno) kraj za sklepanje večine vaških poslov.

Tone je večkrat pogledal čez vaško obzorje in se lotil marsičesa. Kmalu po odsluženju vojaškega roka je zasnoval in v celoti sam izdelal dve žagi za razrez hlodovine. Večji del materiala za prvo je počasi, kar na mopedu zvozil z odpada na Matu-

ljah. Prvo je prodal na Col, z drugo je dolga leta doma občasno žagal hlodovino. Večino podkev sta takrat skovala iz zviti kovinskih nosilcev za bodečo žico. Za izdelavo oglja so doma skrbeli sami. Ogarske kope so kurili v gozdovih Nanosa, zadnje na vrtu za domačo hišo. To je bilo težaško in zamudno opravilo. Ivan je skozi vse leto na sprehodih zbiral palice, in te so čez leta postale »štili« za sekire, vile, lopate, grablje in motike. Stranki je rad pokazal »štil«, ki je dolga leta čakal prav na njegov prihod in potrebo. Pozimi sta po naročilu izdelovala tudi vozove. Ivan je bil telesno višje rasti, oba pa sta bila močna, saj sta cele dneve vihtela kladiva. V kovačiji je bilo za razkazovanje mišic in pobiranje stav vedno pri roki majhno, zelo izdelano nakovalo visoke starosti. To je bilo treba nesti v eni roki čim dlje iz kovačije proti cesti. Ni znano, da bi ga kdo nesel dlje kot Ivan, tudi v novejšem času ne. V začetku osemdesetih let so tudi sami kupili traktor, in konje opustili. Kovanja je bilo vse manj, Ivanu se je zdravstveno stanje poslabšalo, in potreboval je nego. Zanj je leta pred smrtjo skrbela Alojzija, Toneova žena. Poslovil se je leta 2006, star 77 let. Brat Anton je dočakal 73 let; zapustil je sina Tomaža, hčerko Matejo in šest vnukov. Če se časi ne bi tako hitro spreminjali, bi se tradicija kovaštva zagotovo nadaljevala. Tako pa bo za vedno ostalo le domače ime - Kovačevi.

Besedilo: Marino Samsa; fotografije iz arhiva družine Škvarča.

Ivan in Anton Škvarča v začetku 50. let.